

ŽENSKI SVET

VSEBINA:

	Stran
Premišljevanje v usodnih časih. (Pavla Hočevarjeva) . . .	195
Bič zemlje. <i>Novela</i> . (Švajger Zmago)	196
Prešernov muzej (S slikami)	200
Kako premostiti prepad med ženo gospodinjjo in ženo v poklicu (Milica S. Ostrovska)	203
Slaba učenka. <i>Novela</i> . (Pearl S. Buckova)	205
Nepomemben dogodek. <i>Črtica</i> . (Ina Slokanova)	209
Poklicno svetovanje in dekleta. (Dr. Vlado Schmidt) . .	210
Telovadba na prostem. (S slikami)	212
Babičina omara	I
Moda. (S slikami)	II. do VIII
Gospa Hjeldova. <i>Roman</i> . (Sigrid Undsetova)	213
Naše počitniške hišice. (S slikami)	217
Obzornik — Umetnost	220
Nove knjige	221
Javni dogodki doma in po svetu	223
Žena in družba	224
Iz življenja v življenje	225
Zdravje	226
Kuhinja	227
Kozmetika	230
Praktična navodila	231
S škarjami po svetu	} na platnicah
20 vprašanj za naše naročnice	

AVGUST
1940

Tej številki je priložena

priloga »Pletenine«

**Ta številka se je zaradi
dopustov nekoliko zakasnila.**

**Če upoštevate, da avgustovska
številka zadnja leta sploh ni
izšla, upamo, da nam boste to
zamudo oprostile.**

Vse cenj. naročnice, ki še niso poravnale naročnine za tekoče polletje, vljudno prosimo, da to čim prej store. Položnice smo priložili že prejšnji številki.

Počitka potrebni najdejo popoln mir na Hvaru v vili ob morju, poleg borovega gozdička. Eventualna uporaba kuhinje. Cene zmerne. S. Godina, Hvar.

Prvovrstni Bayerjevi kroji

Cene:

Za plašč, obleko ali pidžamo s poštino vred Din 11.—

Za bluzo, krilo, otroško obleko do 14. l. in perilo s poštino vred Din 7.—

Denar se pošlje z naročilom.

Pri naročilu je navesti samo številko modela in prsno širino.

Kroji se dobe samo tiste prsne širine, ki je navedena v opisu.

Vsaka naročnica, ki ima plačano tekočo naročnino, ima pravico do enega velikega ali dveh malih krojev na leto brezplačno. Brezplačni kroj si izbere izmed tistih, ki so že v opisu označeni kot brezplačni.

Opozarjamo, da moramo naročati kroje v inozemstvu ter jih ne moremo poslati z obratno pošto, kakor si nekatere želijo. Zadnji čas sploh ne moremo jamčiti za rok dobave.

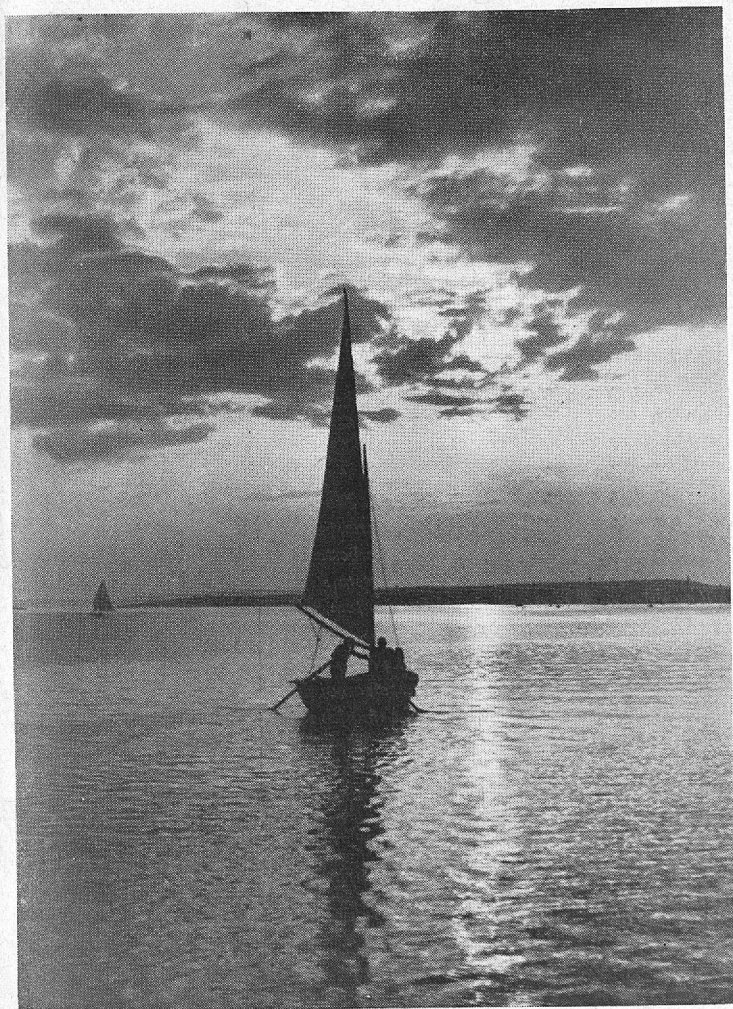
Dekliški internat Franje Tavčarjeve v Ljubljani, Novi trg 5

**Vodstvo internata opozarja starše,
da sprejema že sedaj prijave gojenk
za šolsko leto 1940-41**

Zenski Svet izhaja vsak mesec v Ljubljani. Letna naročnina za list s krojno polo in prilogo za ročna dela znaša 64 din, polletna 33 din, četrtletna 17 din. Posamezna številka 6 din. Sam list brez priloge stane letno 54 din. Za Italijo 24 lit, posamezna številka 2,50 lit; za ostalo inozemstvo 85 din. Račun poštne hranilnice štev. 14.004. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Aleksandrova c. 16/I. Telefon št. 32-80. Izdaja in za uredništvo odgovorna Milka Martelanc. Tiska tiskarna Veit in drug, družba z o. z., Vir, pošta Domžale. (Predstavnik Peter Veit, Vir.)

ŽENSKI SVET

LJUBLJANA • AVGUST 1940 • LETO XVIII

OB ZATONU POLETJA

Foto: H. Kern

Drage bralke!

Zelo nas je veselilo, da smo prejeli toliko odkritih in zadovoljnih odgovorov na naše vprašanje, kako Vam ugaja preurejeni »Ženski svet«. Res je, da je med množičnimi priznanji bilo tudi nekaj kritike, toda zavedali smo se, da so o sleherni novosti mnenja deljena. Vendar tudi takšno odkrito besedo pozdravljamo, saj je le ob objektivni kritiki mogoč napredek.

Naša želja je, da ostanemo v stiku z Vami, zato Vas ponovno prosimo, da nam tudi o tej številki, ki je šla še korak dalje, sporočite iskreno in odkrito svoje mnenje. Le tako povezani med seboj bomo lahko sodelovali pri izgraditvi »Ženskega sveta«.

Med mnogimi dopisi smo brali, da nekatere naročnice ne žele imeti mode v listu, ker ob koncu leta revijo vežejo in se jim tedaj zdi zastarela moda nekakšno breme za vezani letnik. Nekatere so nam predlagale, naj bi moda še zmerom ostala samo kot priloga, po sodbi drugih naj bi pa prišla na zadnje strani vsake številke. Bili smo pripravljeni ustreči takšnim željam, toda ustaviti smo se morali ob vprašanju, kako naj bi to tehnično izvedli. Če bi naredili modno prilogo, bi imeli z njo veliko več dela in stroškov pri tiskanju lista, če bi pa moda prišla na konec vsake številke, bi morala naročnica zadnje strani s škarjami izrezati iz številke, to bi pa revijo kazilo in pokvarilo.

Odločili smo se za kompromisno pot. Moda bo odslej kakor zadnjič v sredini lista, toda nje strani bodo posebej označene, in sicer z rimskimi številkami, tako da bo ta del lista tvoril posebno celoto. Če boste torej odprle revijo točno v sredini, boste lahko sponke same odprle in vzele osem strani mode iz snopiča, ne da bi bilo to listu v kvar, zakaj strani si slede tudi v tem primeru v pravilnem redu.

Avgustovska številka »Ženskega sveta«, ki smo Vam jo obljubili prejšnji mesec, se je precej zapoznila. Prosim Vas pa, da upoštevate, da ta številka zadnja leta sploh ni izhajala in da jo je bilo ta mesec zaradi dopustov težko prej urediti in dotiskati. Ravnali se bomo po smernicah, ki smo jih napovedali že v prejšnjih številkah, gledali bomo pa, da bo list od številke do številke boljši, upajoč, da nam boste stali ob strani z dobro voljo in naklonjenostjo. Zakaj izboljšanje lista je odvisno ne samo od našega dela, ampak tudi od podpore in razumevanja, ki ju prejema list od sleherne svoje naročnice.

Prosim Vas, da nam odkrito sporočite, kaj Vam v listu ne ugaja; če Vam je pa list všeč, ga priporočite svojim znankam in prijateljicam. Hvaležni Vam bomo za vsako novo naročnico.

Uredništvo »Ženskega sveta«

Premišljevanje v usodnih časih

Napisala Pavla Hočvarjeva

Mladina je bodočnost naroda! Ta današnja mladina, o kateri neprestano slišimo in trdimo, kako je pokvarjena, razvajena, pomehkužena, prav nič taka, kakor smo bili nekoč mi, ki smo zrasi v drugačnih razmerah, ki smo imeli bolj odmerjen in bolj priprosti košček kruha, bolj skromno obleko, nič zabav, trdo šolo. Se vedno smo prepričani, da smo bili po kratkni vzgoji boljši porok za bodočnost. Ali pa smo se res utrdili v najpotrebnejših krepostih tako, da so nam prešle v meso in kri in da predstavljamo danes trdno moralno in materialno podlago, iz katere raste novi boljši rod z lahkoito, in s trdno oporo v nas?

Odgovor na to čutimo vsi. Seveda bi pa ne bilo prav, če bi iz tega odgovora enostavno sklepali: svet, kakršnega smo ustvarili mi, priča, da so nas naši roditelji in učitelji postavljali na napačno pot in z napačnimi sredstvi. Saj je vendar še toliko drugih činiteljev, ki sooblikujejo zunanjo in notranjo podobo posameznega človeka, naroda in sveta. Marsikateri teh činiteljev in vplivov deluje baš v nasprotni smeri od onega, proti čemu stremimo mi. Slovanskim narodom n. pr. zgodovina ne očita bojevitosti in želje po oblasti nad drugimi. Kako radi bi živeli mirno, lepo pri svojem delu, na svoji zemlji, v dobrih odnosih s sosedi in vsem svetom. Toda če nas bo sedanji krvavi metež zajel v svoj vrtnec in se bo ta ali oni narod spremenil v našega sovražnika, tedaj se mora tudi v nas zbuditi bojevitost kot izraz odpora, obrambe, volje po življenju in bodočnosti lastne osebe, svojcev in naroda.

Lastna oseba in narod, privatna posest in državno ozemlje, to dvojje je danes tako ozko povezano, da je ne moremo ločiti ter je obstoj osebe in privatne lastnine usodno odvisen od obstoja naroda in države.

Kaj je cilj sovražnika? Uničiti našo kri in kulturo, osvojiti našo zemljo, na naših ruševinah zgraditi veličino in bodočnost svojega naroda. Uničiti našo kri, naš rod, to je prvi cilj sovražnika. Vse drugo bo lahko, če ne sedaj, pa pozneje. Kmetija, na kateri izumira rod, propada; deželo, ki ne bo imela dovolj ljudi, bo grabil in pograbil sovražnik. Čemu naš napor in umiranje mož na bojiščih, čemu žrtev žena v zaledju — če ne bo naroda, ki bi živel na zemlji, ki jo mislimo tako krčevito braniti. Starejši rodovi, v kolikor bodo preživeli vojno, večinoma ne predstavljajo bodočnosti naroda, in sicer ne samo po letih, nego tudi po rodilni, generativni sposobnosti. Rod, ki je že v tisti dobi, ko ni več sposoben ustvarjati novega življenja, ima pomen, celo neprecenljiv pomen le, dokler živi mlajši rod, ki se še lahko nadaljuje ter s svojimi rodilnimi sposobnostmi ohranja in dviga izročeno materialno in duhovno dediščino.

Zato ima stara obrabljena fraza: mladina je bodočnost naroda, danes silen, dobeseden, prvinski pomen. Le narod, ki ima mladino, lahko gradi upe in načrte.

Če bi zadivila vojna po naši zemlji, bi najresneje odprla vprašanje obstanka našega rodu. Tu pojde res za odločitev: ali se bomo vzdržali ali ne. Vera v našo vojaško obrambo je neomajna, podprta z dokazi iz junaških borb za svobodo jugoslovanske zemlje in z močjo naše sedanje državljanske zavesti in odločnosti. Tudi vera v obrambo zaledja, v odpor naših mož in žena je močna in vztrajna, izvirajoča iz bridkih sodobnih spoznanj in izkušenj. Toda vera v obrambo našega naraščaja ne more biti zadosti velika. Kajti v naše spoznanje še ni prodrla zavest o nedopovedljivem pomenu mladine za obstoj naroda in države.

Kljub mnogim dobrotelnim in narodnoobrambnim organizacijam in prireditvam še vedno strogo ločimo svojega otroka od drugega, vzornega od manj vrednega. Zavest osebnega materinstva in očetovstva se le počasi dviga do spoznavanja socialnega in narodnega materinstva in očetovstva.

Ljudje brez otrok so spričo grozeče nevarnosti mirni in zadovoljni ob misli, da so jim prihranjene roditeljske skrbi in boli. Z malim, morda celo prisilnim prispevkom za narodno obrambo ali v socialno skrbstvene namene so si utrdili zavest, da so izpolnili svojo narodno in socialno dolžnost. Kako bo v kritičnem času živel sosedov otrok, ali neznani otrok tam od meje ali iz napadenega mesta — te skrbi kot prav realne,

konkretne, kam šele osebne zadeve danes še ne poznamo. Pomirjeni smo, če vemo, da smo zavarovali položaj svojim otrokom za vsak primer.

Skrb za naš naraščaj, spoznanje, da nastopajo časi, ko bo mladina morda še edino bistveno jamstvo za bodočnost naroda, mora prepojit našo osebno, narodno in državljansko zavest. V našem hladnem razumu se mora poroditi široka roditeljska zavest, smisel in odgovornost za vsakega otroka, ki je naše krvi. Kakor bo rodna mati dala otroku zadnji grizljaj, tako mora s podobno materinsko in očetovsko zavestjo vsak naš človek misliti na potrebe slehernega otroka. Kajti če bomo prepustili naš naraščaj duševnemu in telesnemu propadanju, vojni nevarnosti, bedi in smrti, bo z našo smrtjo končano tudi naše delo in delo naših prednikov, naša že s toliko krvjo ohranjena zemlja bo pa dar sovražniku. Vendar nam pa morajo nekatere bolezni, druginja, grozeče pomanjkanje tega ali onega nujno potrebnega živila že danes vzbujati spoznanje posledic, ki se bodo neizogibno pokazale na našem nezadostno hranjenem mladem rodu, tudi če nas vojna ne bo zadela neposredno. Gorje zlasti oblasti, ki bi se danes ne zavedala te odgovornosti ter bi ne mislila na pravočasno in vsestransko pripravo za preskrbo vseh naših otrok v primeru vojne pri nas ali samo drugod.

Bič zemlje

Švajger Zmago

(Nadaljevanje)

K sreči je šel k vratom, kjer je nevoljen zagordnjal: »Margeca, vzdigni se! Pri sosedovih že kruh pečejo, ti pa še ležiš«. Pri zadnji besedi je loputnil z vrati. Skozi kuhinjsko okno je še zakričal hlapcu, naj gre dopoldne orat za oves. Preden je hlapec kaj odgovoril, je bil že v sobi. Kar oblečen se je zvalil na posteljo. Raskava roka je namesto deklinih prsi božala otrokovo glavico in ji dajala tisto toploto, za katero jo je dekla prikrajšala z njenim očetom, Mihalovim hlapcem. Tunika je kmalu zaspala. Mihal pa je nemirno podil pogled s stropa na peč, s peči na steno in uro, od ure pa na okno, potem pa zopet nazaj, dokler ni slednjič z njim obvisel na oknu, ki je gledalo čez travnik na glavno cesto...

Cesta, ki mu je bila v jutranjem mraku še rešiteljica, ga je zdaj dražila. Na njej ni več videti potnikov, ki prihajajo in odhajajo v srečne dežele, nič ni bilo na njej pobožnih romaric, ki so včasih o Veliki maši tako lepo pele ob romanju na Goro. Ne. Namesto romaric se bo pripeljal iz mesta rubež. Mogoče bo prišel celo tisti, s katerim je hodil nekoč kot župan na rubež. Sicer pa naj pride. Kupcev v tej fari za živino ne bo, pa če pride pet rubežev. Mihal se je tolažil. Misli na rubeža brez kupcev se je kar nasmehnul. V grlu ga je zaščegetalo. Pil bi. Poklical je dekle: »Margeca, piti mi prinesi!«

Med čakanjem je vzel z okenke police stari »Kriegskalender«. Z obujanjem spominov na vojno se je skušal potolažiti.

Ko je prinesla Margeca pijačo, jo je kar ob vstopu vprašal: »Je bil Ferenič kaj tu?«

»Ne.«

»Pa Lajh?«

»Tudi ne.«

Mihal se je razjezil. Najrajši bi poslal vse k vragu; še pijačo.

Margeca je odšla.

Ob pijači je zopet malo zadremal. Namesto »Kriegskalendra« se je stisnila k njemu Tunika in ga božala.

Le glavna cesta ni zaspala. Vodila je potnike, pravične in grešnike. Vse je nosila. Vsak v vasi se je je bal ob težki uri . . .

Ob južini je nastal na dvorišču vrišč. Še stari Togo je zalajal. V sobo je planila dekla in kriknila: »Mihal!«

Kot bi treščilo. Krik ga je dvignil.

»Kaj je?«

»Tina je prišel z oranja.«

»Naj pride!«

»Pa še nekdo je prišel.«

»Kdo?«

Dekla ni mogla prav do besede. Šele ko je bila že med vrata je bleknila: »Bratša so iz občine in še neki gospod, pa vas kličejo.«

Dekla je sicer dobro vedela, da je tisti neki gospod rubež, pa se ni upala povedati, ker se je bala Mihalovega pogleda.

Tudi Mihal se je dokaj hitro znašel. Mirno je naročil: »Margeca, če mi imajo kaj povedati, naj pridejo k meni. Povej jim tako!«

Še vedno se je čutil gospodarja.

To je menda vedel tudi rubež, ki je kaj kmalu prišel za deklo v sobo.

Z rubežem sta bila kratka. Denarja ni bilo. Par stotakov je premalo. Torej k prodaji.

»Gospod Galič, še pol ure je časa do prodaje.«

»Kaj boste prodajali?«

»Poglejte pismo! Živino vendar, dokler ne bo 3000 dinarjev za prvi obrok plačanih.«

Rubež je pogledal na uro in se začel vleči proti vratom. Mihal ga je srepo gledal. Z očmi bi ga prebodel. Še zadnje, kar je imel, je zalučal za njim: »Čujete, kje pa imate kupce?«

»Ne bojte se zanje, gospod Galič.«

Te besede so udarile. To sta čutila rubež in Mihal. Prvi je čim prej izginil na dvorišče, drugi pa se je spotoma še hrabil s tropinovko.

Dvorišče je čakalo na Mihala. Stari Bratša, občinski odbornik na Trnovšaku, je bil videti ves potlačen. Srečanje z Mihalom je bilo tudi njemu neprijetno. Saj sta še lani sedela v istem občinskem odboru. Poleg tega pa je bil Mihalu še dolžan nekaj stotakov. Ti so ga pekli.

Za koruznjakom, ki je stal ob spodnjem koncu dvorišča, so sedeli Polanci, rubeževi kupci. Tem je bilo najmanj do Mihala. Zanimala jih je le njegova živina. Obrazi so se jim kar bleščali v prekanjenosti svojega posla. Glavno je, da bodo čim ceneje kupili. Vseh pet se je domenilo, da si bodo čim manj gnali ceno pri prodaji. Radi videza dražbe bodo vsako živinčce licitirali nekaj desetakov višje kot bo prvi obljudil. In dražba se bo vršila docela v redu in pošteno. Kot pravičniki si bodo odgnali kupljeno živino in jo potem na prvem sejmu prodali za polovico dražje.

Pri hlevskih vratih je slonel na gnojnih vilah hlapec kot na straži. Iz oči mu je žarelo sovraštvo. Radi male Tunike je bil zelo vdan Mihalu. Od vseh v vasi je menda najbolje vedel, da Mihal ne bo prenesel te sramote. Predobro je poznal Galičev rod. Njih ponos je včasih že čutil z drugimi vred na svojih plečih. Vedel pa je tudi, da Galičev težak pozimi ne strada.

Iz kuhinje se čujejo koraki. Oči so obvisle na prikletnih vratih. Polanci so stegnili vratove. Late na koruznjaku so zaškripale. Njih škripanje je čudno jeknilo po dvorišču. Hlapec je zarohnel: »Strele frdacane, da ne boste še koruznjaka podrle!«

Te besede je ujel že na pragu Mihal. Skoro pošastno se je bližal družini. Ko je zapazil za koruznjakom Polance, se je čutil izdanega. Zadnja nada je padla

v vođu. Z rubežem so prišli ti hudičevi kupci. Ni je več rešitve. Iz domače fare bi nihče ne kupil živine. Ali ti polanski mešetarji so bili znani. Na marsikaterem dvorišču so že bili prekleti. Nekaj kletev in obupnih prošenj lepi na njih koži. Včasih tudi kakšen udarec za vilami. Do živega se jim pa le ne pride. Za vest jih pa nihče ne vpraša.

Mihal bi rad zakričal, če bi mogel z glasom, da bi se razklala njegova zemlja in požrla to zalego. Vse ga izdaja. Še lastni glas. Hlapca bi zagrabil za vrat, ker stoji z vilami pri hlevu, namesto, da bi pregnal te Polance z dvorišča. Ali ne ve, kdo skrbi za njegovega otroka? Ne ve, koga bodo s prodajo živine ubili? Čuden je ta človek!

Pred Bratušem je obstal. Z očmi polnimi zaničevanja, ga je vprašal: »Bratša, si prišel vračat moje stotake, pa si si prignal priče?«

Bratša se je obrnil k rubežu: »Gospod, žaliti se ne dam. Rajši odidem.«

Rubež se je namrdnil. Postalo mu je nerodno. Lahko, da je preko vsega le videl pravico. Pa le za trenutek. Zopet je postal rubež. Počasi je pričel: »Gospod Bratša, ste razglasili pri fari dražbo na Kračinah hišno število 33?«

Bratša: »Smo.«

»Torej začnimo. Prosim, kupci naprej!«

Izza koruznjaka se privleče pet postav. Mihal se je obrnil k rubežu: »To so torej kupci po vašem?«

»Če ne bo drugih, bodo pač ti.«

Mihal je stisnil ustnice. Korak je nastavljal proti mešetarjem. Postave so obstale. Kar siknil je vanje: »Tatovi ste, pa ne kupci! Kradli boste, ne pa kupili.«

Med postavami je nastalo mrmranje. Mogoče bi se mu kateri približal, če ne bi bil Galič tako razjarjen. Prave besede ni nihče zinil. Šele čez čas je spet zarohnel Mihal: »Niti dlake ne boste vlekli iz moje zemlje, dokler bom jaz še gledal!«

Počasi se je bližal hlapec. Zobje gnojnih vil so grozeče štrleli v žuljavih rokah. K plotu je prizijala sosedka, vsiljiva priletna vdova. Že od nekdaj se je gabila Mihalu. V tej uri trpljenja pa bi mogoče sprejel njen denar, samo da bi ne bila osramočena njegova zemlja.

Vdova je vdova. Najprej hoče Galiča, potem bo pa dala denar.

Hlapec je že prilezel vstric Mihala. Mešetarji so se jeli odmikati proti hiši. Rubež je opozoril Galiča na red pri dražbi. Mihal je še nekaj časa buljil po dvorišču, potem pa se je obrnil k rubežu. Z dvoumnim smehljajem je pričel: »Le začnite! Moj hlapec Tina bo na dražbi, ker ga ni rodila ta zemlja. Povejte to tistim, ki delijo pravico!«

Tina je začudeno gledal za gospodarjem, ki je skoro s pogrebnim korakom odhajal v hišo. Ni ga razumel. Ubogati pa je moral.

Galič se je zaprl v sobo. Zunaj so pričeli. Oči mešetarjev so spet zasijale. Hlapec Tina je nekaj časa ugovarjal pri ceni, ko pa je videl, da nobena njegova nič ne zaleže, je utihnil. Potrj se je vsedel na hrastovo deblo in se poslavljajal od prodane živine. O vsaki bi vedel povedati celo zgodbo. Samo, komu?

Dražba je bila kratka. Mešetarji so držali besedo. Nobeden ni gnal cene. Edino pri žrebčku so si bili malo navzkriž. Pa še to je bilo menda samo navidezno.

Komaj so prešteli denar in uredili račune, že se je pričel sprevod. Spredaj dva mešetarja na kolesih, za njima je gonil mlajši mešetar dve kravi. Kdo ve, koliko krav je že nosilo to vrv? Nekaj korakov za kravama je stopical žrebček. Mešatarska kneftra mu ni prijala. Zadnji mešetar v sprevodu se je blaženo smehljajal za procesijo. Gotovo je bil glavni kupec. Daleč ob strani sta lezla Bratša in rubež...

(Konec prihodnjic)

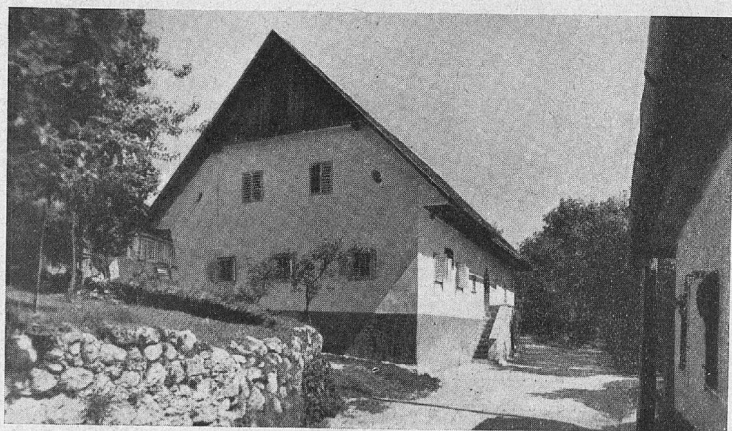
E. Justin: Prešeren. Študija za bakrorez

(K slikam o Prešernovem rojstnem domu na prihodnjih straneh)

Zgoraj:
Cerkev sv. Marka v Vrbi

Spodaj:
Prešernova rojstna hiša
v Vrbi

Prešernov muzej

V šestnajstem stoletju je bil Trubar prvi, ki je začel pisati v slovenskem jeziku; s Trubarjem se začenja zgodovina novoslovenske književnosti. — Niti Trubar, niti vrstniki njegovi nam pa v svojih spisih niso ostavili svojih, izvirnih misli.

Prešeren je prvi jasni dan v slovenskem pesništvu, v slovenski književnosti in v našem modernem mišljenju sploh.

A. Aškerc, »Prešernove poezije« (1902.)

Leto Prešernovega rojstva [1800.] je bilo obenem smrtno leto prvega slovenskega časopisa, a že ena in dvajseto leto je potekalo, kar so tiskali poslednji zvezek »Pisanic«, prvega slovenskega almanaha. Za razlago slovenskega jezika v filoloških delih je bila običajna nemščina, a v slovenskem jeziku so pisali predvsem knjige, ki so jih rabili cerkev, nižja osnovna šola, narodno gospodarstvo in prosveta.

France Kidrič, »Prešeren« (1938.)

Danes, sto let po Prešernu, je slovenski jezik izgrajen in izoblikovan, vreden, da se meri z vsemi kulturnimi jeziki. Na temeljih, ki jih je postavil France Prešeren, so zgradili ponosno stavbo slovenskega pesništva, slovenske književnosti in vsega našega modernega mišljenja France Levstik, Ivan Cankar in Oton Zupancič. Brez Franceta Prešerna tudi teh vrhov slovenskega pisanja ne bi bilo.

Predlanskim se je slovenski narod z dinarji, nabranimi po šolah, oddolžil spominu svojega velikega jezikovnega buditelja: obnovil in preuredil je pesnikov rojstni dom v Vrbi in ga izpremenil v narodni muzej. Pogled v ta muzej kažejo naslednje štiri slike.

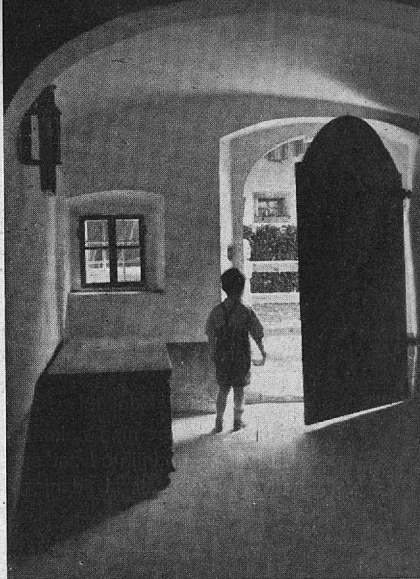
O Vrba! Srečna, draga vas domača,
kjer hiša mojega stoji očeta!
Da b' uka žeja me iz tvoj'ga sveta
speljala ne bilà, golj'fiva kača!

Ne vedel bi, kako se v strup prebrača
vse, kar srcé si sladkega obeta;
mi ne bilà bi vera v sebe vzeta,
ne bil viharjev nótranjih b' igrača.

Zvestó srce in delavno ročico
za doto, ki je nima milijonarka,
bi bil dobil z izvoljeno devico.

In mirno plavala bi moja barka:
pred ognjem dom, pred točo mi pšenico
bi bližnji sosed varoval — svet' Marka.

Fr. Prešérén, iz „Sonetov nesreče“

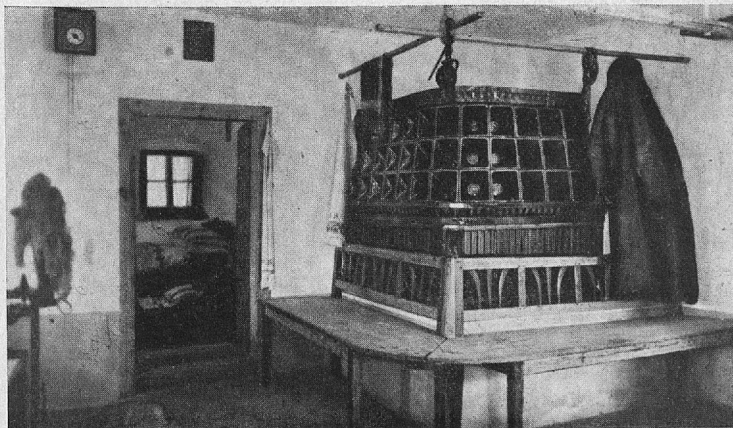

Zgoraj:

Vrata na dvorišče Prešernove
rojstne hiše

Spodaj:

V Prešernovi rojstni hiši
v Vrbi

Pevcu

Francè Prešeren

*

Kdo zna
noč temno razjasnit', ki tare duha!

Kdo ve
kragulja odgnati, ki kljuje srcé
od zore do mraka, od mraka do dne!

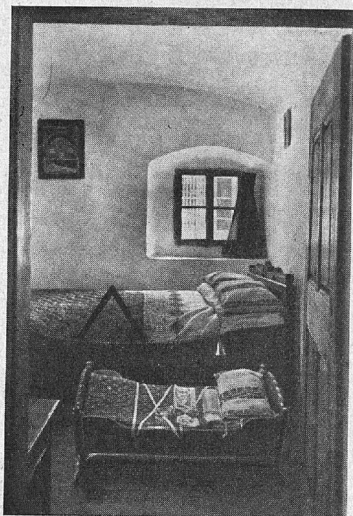
Kdo uči
izbrisat' 'z spomina nekdane dni,
brezup prihodnjih odvzet' spred oči,
praznoti vbežati, ki zdanje mori!

Kakó
bit' hočeš poet, in ti pretežkó
je v prsih nosit' al pekèl, al nebo!

Stanú
se svojega spomni, trpi brez miru!

★

*Vse slike iz Vrbe in s Prešernovega doma,
objavljene v tej številki, je uredništvu
„Ženskega sveta“ dal na razpolago
J. Pogačnik, Ljubljana, Tyrševa cesta*

Zgoraj:

Kmečka izba s Prešernovo zibelko

Spodaj:

V Prešernovi rojstni hiši v Vrbi

Kako premostiti prepad med ženo gospodinjo in ženo v poklicu

Napisala Milica S. Ostrovska

Vse znova se poraja v časopisju vprašanje zvišanja plač, v isti sapi pa zagotovilo, da bo treba v to svrhu reducirati ženske moči.

Vsakokrat so ob takih prilikah žene v poklicu ogorčene — izjem je bore malo — žene gospodinje pa triumfirajo. Nasprotstvo med obema taboroma se spet razvname.

Vsa javnost, ki ji je na srcu procvit rodbine in z njo čim večje število otrok, deli neprikrito veselje z ženami gospodinjami. Pri tem popolnoma pozabljajo, da se veselijo za precej malenkostno dejstvo, kajti šlo bi vendar samo za državne uradnice, ostale pa bi v svojih poklicih vse privatne uradnice, obrtnice, tovarniške delavke itd., da ne računamo vseh kmetic, ki so itak od nekdaj imele precej malo časa, da se posvetijo svojim otrokom. In privatne uradnice, obrtnice in tovarniške delavke itd. so vendar predvsem one žene, ki se dajo najlaže in brez kontrole izrabljati, ki imajo za svoje otroke tudi najmanj časa ter najmanj denarja, da bi si priskrbele pomočnico.

Gre torej le za del žena v poklicu in še za tisti del, ki je kolikor toliko zaščiten.

Danes so pa razmere v uradniških rodbinah, kjer služi samo mož, tako težke, da bi bilo zelo važno urediti vsaj njihovo življenje.

Ureditev, kakršno obljublja zdaj, bi sicer ženam gospodinjam nekoliko pomagala, na drugi strani pa bi storila veliko krivico ženam v poklicu.

Po pravici bi se uprle, rekoč: Nismo zato žrtvovali toliko let, živcev in denarja, da bi se zdaj odrekle poklicu, ki smo se v njem izkazale in ki nas kljub vsem naporom veseli, ker dela iz nas širše razgledane, duhovno polnovredne ljudi. V nižjih poklicih, kot delavka doma in v tovarni in na polju je garala žena dovolj dolgo. Naše prednice so si z borbami pridobile pravico biti vpoštene, polnovreden človek, osamosvojile smo se gmotno in s tem obenem duhovno, ne maramo se umakniti!

Žene gospodinje pa ugovarjajo: Tudi me delamo od zore do mraka, ne poznamo počitka niti toliko, kolikor ga ima gospodinjska pomočnica; naše delo je enolično, vse kar opravimo, je treba čez nekaj ur začeti znova. Malokateri mož nam privoščijo besedo priznanja za naš nesebični trud. Pri tem pa nimamo niti toliko denarja, da bi si privoščile najmanjše veselje. Žene v poklicu pa imajo delo zdoma, kjer pozabijo na majhne, moreče skrbi, imajo pa kljub temu moža, dom, otroke. Pri vsem tem so denarno na boljšem, ni jim treba tako boječe ogledovati vsakega dinarja, preden ga oddajo.

Ali naše nehvaležno delo, ki ga opravljamo požrtvovalno na ljubo možu in otrokom, ne da bi pri tem pridobile niti najmanjšega priznanja, niti najmanjše ugodnosti, ni prav tako delo, ni prav tako vredno plačila? Naši možje pravijo, da je lahko in zdravo delo; toda ga mar zato ne opravljamo brez ure počitka, dokler so otroci majhni celo ne poudari ne ponoči?

Plačilo za gospodinjstvo? Nezaslišano, naivno! In kdo naj to plača?

Tako govore pač konservativci, tisti, ki se zgražajo nad vsem, kar je novo.

Če bi katera preprosta žena izrazila tako zahtevo, bi jo imeli za prenapeto in bi se ji smejali. Naše ženske organizacije sicer že dolgo zahtevajo, naj bi se gospodinjstvo priznalo tudi pred zakonom kot poklic, vendar do zahteve, da bi država plačala žene gospodinje, ni prišlo.

K sreči je prva izrekla tako zahtevo visoko upoštevana gospa, ki jo posluša vsa ameriška javnost, bodi da javno govori in piše, to je gospa Rooseveltova.

Že davno je temu, ko je tudi beograjska 'Politika' poročala o tem, in vredno je, da si ogledamo članek natančneje, saj gre za gmotno osamosvojitev žena - gospodinj, kar bi s temeljev spremenilo njeno stališče v družini, dvignilo njeno samozavest in seveda pomagalo obenem družini gmotno, čeprav bi plačilo za njeno delo ne bilo zaenkrat posebno visoko; obenem bi bil premosten prepad med ženo v poklicu in ženo gospodinjo ter tako olajšano vsako delo žene, ki bi nastopala samozavestno in složno, dočim zdaj žena gospodinja nima ne smisla ne časa ne denarja za nobeno delo izven doma, sploh za nobeno delo, ki ni izrečno v zvezi z vsakdanjimi interesi njene rodbine.

Izvzete so seveda žene, ki so dovolj premožne, da plačajo gospodinjsko pomočnico. Gospa Rooseveltova je dobila začetkom leta pismo neke matere, ki se zaradi neprestanih gospodinjskih opravkov ni mogla udeležiti njenega predavanja in jo zato prosi, da bi se zavzela za žene gospodinje, sužnje današnjega časa.

Nato je gospa Rooseveltova prav kmalu objavila program za osvoboditev matere gospodinje in takoj ga je sprejela Unija ameriških žen.

Glavne zahteve so: žena gospodinja in mati mora prejemati od človeške družbe, to je od države, določeno vsoto v razmerju s številom otrok, ki jih oskrbuje. Težko je sicer določiti, koliko časa intenzivnega dela zahtevata od nje na teden dom in rodbina, more pa se naglasiti, da žena daje vse: svoj pogum, svojo kri in svojo svobodo.

Takoj se je oglasil neki minister, češ, kje naj se najde budžet za take izdatke. Gospa mu je odgovorila: Tam naj se najde, kjer bi ga morali najti, če bi hotel res podpreti povečanje števila rojstev, ali če bi hoteli vplivati, da bi žene v takih časih rodile več otrok. Kajti nepravilno je, da v času, ko terjamo svobodo in olajšanje težkega življenja vseh slojev, ostane ob strani tako spoštovanja vredna oseba, kot je žena mati, in sicer v omejenem, revnem življenju, brez drugih pravic, kakor onih, ki so odvisne od dobre ali slabe volje njenega moža, brez svobode, brez upanja na boljšo bodočnost.

Žena mati, ki dela z več plemenite požrtvovalnosti kakor vsi državni funkcionarji skupaj, mora tudi prejemati od države plačilo, ker ji daje svojo kri, svoj pogum, svojo mladost in svojo osebno svobodo.

Države žrtvujejo mnogo denarja za namene, ki so mnogo manj plemeniti, kakor je ta, ko tvori vendar žena mati in gospodinja temelj države.

Borba je seveda še v povojih, toda ni dvoma, da bo nekoč rodila uspehe.

Tako končuje svoje poročilo gospa Rooseveltova.

Idealno bi bilo, da bi prav vsaka žena gospodinja prejemala od države plačo. Trenutno je pa to neizvršljivo. Vendar se da upravičiti tako, da uradniške družine s samo možovo plačo ne morejo znošno živeti in bo država prisiljena plače zvišati.

Princip, kakršnega so se poslužili časniki mimogrede in ga nihče ne jemlje resno, je kot že gori omenjeno, krivičen.

Rešiti pa bi se dal problem za uradništvo, če vzamemo gospodinjstvo kot poklic.

Skratka: povišanje naj ne gre na račun moževe plače, temveč naj bo to plačilo za njeno delo. Prav bi bilo, da ga prejme ona na svoje ime, dasi je to težje izvršljivo. Imelo bi namreč vpliv na njeno samozavest in na njeno razmerje do moža. Prav tako bi morale iti doklade otrok na njeno ime, ker jih ona oskrbuje. Plača bi morala biti tem večja, čim večje je število otrok.

Po principu za isto delo isto plačilo pa bi bilo nujno potrebno vrniti omoženi uradnici draginjske doklade, saj je danes njen položaj ponižujoč, ko je njeno delo manj plačano kakor možko, dasi je enako in predpostavlja isto kvalifikacijo.

Nov zakon bi moral izravnati še eno krivico: dejstvo namreč, da so mladi tako nesorazmerno slabše plačani od starejših, dasi opravljajo isto delo. To so ravno tisti, ki jim mladost daje polet za nadaljevanje svojih študij, za izpopolnjevanje v poklicu, za potovanja in naposled, ki imajo pravico do urejenega družinskega življenja.

Torej mesto draginjske doklade vsem uradnikom — izdatno plačo ženi gospodinji!

S tem bi se:

1. zmanjšal prepad med ženo gospodinjo in ženo v poklicu.
2. olajšalo življenje uradniških rodbin, kjer služi samo mož, olajšalo v posebno izdatni meri življenje tistih rodbin, kjer je več otrok, ki morajo trpeti pomanjkanje.
3. dala možnost tisti ženi v poklicu, ki ga vrši le nerada in le radi plače, dasi je morda celo bolehnata, da se umakne v gospodinjstvo.
4. obenem s principom »vsako delo naj bo plačano«, bi se uveljavil spet princip »za enako delo enako plačilo«.
5. država bi ne bila preobremenjena, ker bi ji ne bilo treba povišati plač vsem uradnikom, temveč dati plačo vsaj v iznosu povišanja, ki ga bo prisiljena dati spričo močnega podraženja vseh življenjskih potrebščin, poročenim uradniškim ženam-gospodinjam, obenem pa bi pridobila nekaj mest.

Ženske organizacije bi imele nalogo, da tak predlog dopolnijo in do podrobnosti izdelajo.

SLABA UČENKA

Angleški napisala Pearl S. Buckova

1.

»Res mi je mučno, pustiti Ru-lano, da bi kar tako odšla,« je dejala mala Mrs. Stanleyeva svojemu možu. »Zdi se mi, da se ni prav nič naučila — saj sploh še ni zrela za zakon!«

Pravkar je bila prišla z vrta z naročjem polnim vrtnic, nenadno razcvetelih, razkošnih vrtnic kitajskega maja.

Občudujoče jo je pogledal izza pisalne mize. Na licih so se ji pokazale jamice, pobožala ga je po obrazu in se naredila, kakor da je užaljena: »Saj me še slišal nisi! Ti me nikoli ne poslušáš!«

Prijel je njeno roko in jo ponesel k ustnicam, majhno, čvrsto, od rožnih trnov razpraskano roko. »Ker te moram kar venomer gledati. Kaj bo iz mene, če te bom vsak dan bolj ljubil?« Potegnil jo je k sebi in prižel svoj obraz k njenim prsim. Na licih je lahko čutil enakomerno utripanje njenega srca. »Zvesto srce... zvesto srce...« je šepetal v ritmu utripov. Sklonila se je nad njegovo temnolaso glavo in jo privla k sebi. Oba sta pozabila na deklico Ru-lan.

Zaslišala sta lahen šum in skočila narazen. Starejši misijonarji so zmerom pripovedovali: »Kitajci niso vajeni nežnosti med možem in ženo... Bilo bi... zdelo bi se jim nespodobno.« Zato sta se Wyn in ona na vso moč trudila, da sta se premagala, dokler nista ostala sama. Roka se je po vendar tako rada pritihovala k roki, jo objela, njegova glava se je tako samo po sebi umevno privla k njej... Zdaj sta se z zavestjo krivde ozirala proti vratom.

Tam je stala Ru-lan, uboga, neumna Ru-lan, ki je zaradi nje hotela Mollie govoriti z možem. Stala je na pragu, oblečena v krilo in hlače iz ličnega modrega katuna; knjige, ki se iz njih ni bila mogla nič naučiti, je bila zavezala v belo in modro potiskano ruto. Njen oče je prišel ponjo, da bi jo odpeljal domov, kjer naj bi se omožila. Zdaj se je pripravljala za pot.

»Vstopi, Ru-lan,« je zaklicala Mollie. Nasmehnila se je, s srcem prepolnim sočutja. Na dekletovem okroglem, brezizraznem obrazu se je pokazalo nenadno otroško veselje. Nad polnimi, širokimi lici so sijale temne oči. Mollie Stanleyeva je odložila vrtnice in prišla dekle za okorno roko.

»Hudo mi je, da greš od nas,« je dejala po kitajsko. »Toda tvoj oče te ne mara več pustiti pri nas. Sedi, otrok, rada bi še govorila s teboj.«

Pokorno in molče je deklica sedla. Smehljal z njenega obraza je izginil, tiho je ogledovala oba, pozorna za sleherni njun gib.

Mollie je srečala ta pogled in čutila je, kakor da izgublja pogum. Kako pogosto je v šoli občutila to nepredirljivo ravnodušnost.

»Wyn, kaj naj storiva?« se je obrnila k možu. »Sedemnajst jih ima, bila je pri nas, odkar sva tu, in ne verjamem, da bi se kdaj česa poštenega naučila. Učila se je vseh predmetov — verskega nauka, računstva, higijene... prebrati zna nekaj sto znamenj, toda to je tudi vse. Saj sploh še ni zrela za zakon, to ljubo, zvesto, dobrodušno, neumno bitje!«

»Nima smisla, da bi dalje ostala tu,« je odgovoril Wyn. »Če bi le količkaj kazalo, bi skušal pregovoriti očeta, naj jo pusti pri nas vsaj dotle, da bi lahko delala izpite. Vendar ga ne morem kar kratko in malo pustiti v veri, da bi to zmogla. Rajši naj vse pusti in naj se omoži.«

»Wyn Stanley,« je vzklíknila mala gospa, »takšno bitje naj se poroči in dobi kup otrok? In dobila jih bo!«

Oba sta razburjeno pogledala Ru-lano, ki je na njun pogled odgovorila s svojim širokim, svetlim smehlajem: razumela ni niti besedice angleškega pogovora. Njen smehljal je zakonca zmedel.

»Ali veš, s kom se boš omožila, Ru-lan?« je prijazno po kitajsko vprašala Mollie. Dekle je prikimalo.

»S sinom nekega kmeta,« je preprosto odgovorila. »Tudi moj oče je kmet. Pač s sinom nekega posestnika iz sosednje vasi.«

Zdelo se je, kakor da je to vprašanje posebno ne zanima, kajti spet ju je pričela pozorno opazovati. Mollie Stanleyeva je vzdihnila. Stopila je k Ru-lani, sedla k njej in jo prijala za roko. »Potrudi se, da ne pozabiš vsega, česar si se tu naučila. Ne pozabi, da moraš imeti svoje stvari v redu, in ne pozabi, kako so nevarni moskiti in muhe, predvsem za majhne otroke... in da majhni otroci ne smejo jesti kumar in zelenih dinj... in ne pozabi svojih molitev... ne pozabi vseh stvari, ki smo te jih tu učili, da bi storili iz tebe poštenega in čednega človeka.«

»Da, učiteljica,« je odgovorilo dekle. Zagledala se je v poročni prstan Mollie Stanleyeve. »Ali ti je ta prstan podaril učitelj?«

Mollie je izpustila Ru-lanino roko in pogledala moža. »Ti ljubi moj bog...« je vzdihnila.

»Nikar se ne žalosti, ljuba,« je hitro dejal Wyn. »Ne morem prenesti tega pogleda v tvojih očeh. Kratko in malo ne gre, da jemlješ na svoja ramena skrbi za vso svojo okolico. Storili smo za tega otroka, kar je bilo v naših močeh... Zdaj mora domov... Pomiri se torej...«

»Ne, Wyn! Ne morem je kar tako pustiti. Reci ji... reci ji, da jo hova obiskala.«

»Ru-lan,« hitro se je obrnila k deklici, govorec spet po kitajsko, »prišla bova k tebi... prišla bom k tebi, da vidim, ali še vse znaš... potrudi se... ne smeš postati takšna, kakor so vse tiste, ki nikoli niso hodile v misijonsko šolo!«

»Da, učiteljica,« je odgovorilo dekle. Strmela je v Wynovo roko, ki je podzavestno počivala na Mollijini rami. Hitro jo je odmaknil.

Ko je Wyn pred Ru-lano korakal skozi šolski vrt, je ugotovil, da je njen primer res kar brezupen. Niti tega nisi mogel uganiti, kaj prav za prav to dekle misli. Sam bi o njej dejal, da je topa in brezčutna, da se ni poprej, ko sta odšla iz delovne sobe, široko in sijoče nasmehnila, s smehljajem, ki je kar objel njega in Mollie, in da ni prijela Mollijine roke, je stisnila in dejala s preprosto, toda iskreno hvaležnostjo: »Vidva oba sta me učila. Skupaj sta me učila!« Zdaj se je spomnil, kako pogosto sta z Mollie presenetila Ru-lano, ko je tiho in predirljivo strmela vanju — na primer tedaj pri večerji, ko je držal Mollijino roko v svoji; zmerom sta jedla tako skupaj, drug ob drugem, tedaj je Ru-lan prinesla sporočila nekega učitelja. Zmerom je tako uredila — vsaj zdaj se mu je zdelo — da je prinašala sporočila ona. Doslej je mislil, da jo pošiljajo zato, ker je tako zanesljiva. Morda je pa hotela postati spretna. Stala je pred njima in ju gledala z nemimi, žarečimi očmi — res, skoraj bebasto! Vzdihnil je. No, da, žalostno je, če teko leta, ko tako nekoga učiš, nekoga, ki se ne more učiti, medtem ko je toliko drugih, ki bi se radi učili, pa nimajo možnosti. Bila je pa že v šoli, ko sta prišla z Mollie semkaj, in njen oče je dvakrat na leto prinašal šolnino, in tako je ostala. Ni dosti očetov, ki bi hoteli za svoje hčere plačati celo šolnino.

Stopil je v učilnico; tam je sedel njen oče, preprost, zagorel kmet v nekoliko ohlapno krojeni katunasti obleki, toda iz dobrega, trpežnega, doma tkanega platna. Ni bil reven; to si spoznal po njegovem obnašanju. Vljudno je vstal, ko je vstopil beli mož.

»Prosim, sedite, Mr. Yang. Nič se ne obotavljajte!« je dejal Wyn in sam sedel. Ru-lan je obstala ob strani in čakala.

»To dekle,« je dejal oče in ji pokimal, »bi rad pustil pri vas, da bi postala učiteljica, iz hvaležnosti za vaš veliki trud. Zal smo jo pa že zgodaj zaročili s sinom nekega prijatelja, ki ga nočem užaliti, in zdaj zahteva njegova družina poroko. Sicer bi jo pustil tu, da bi pomagala v šoli.«

»To je res zelo ljubезno,« je odgovoril Wyn. Neugodno mu je bilo, pre-mišljajoč, ali ne bi očetu povedal resnice, namreč, da Ru-lan nikoli ne bi mogla postati učiteljica, ker je preneumna. V mislih je poslal opravičilo k Bogu — tako težko je govoriti resnico, če z njo koga užaliti! Vljudno molčec je čakal, dokler ni oče naposled vstal in pomel drobtinice z naročja. »Da, prijetno je sedeti tukaj pri vas, piti vaš čaj in jesti vaš kolač, toda noge mojega konja morajo predirjati še mnogo milj te dežele, preden pa de noč. Poslovi se, Ru-lan in povej učitelju, kako si mu hvaležna!«

»Hvala ti, učitelj,« je zašepetala deklica. »Hvala ti za vse, česar si me naučil.«

Oče in hči sta se mu priklonila in tudi Wyn se

je priklonil in počakal pri vratih, da sta se odpravila in se še enkrat priklonila.

Gledal je za njima, vse dokler nista stopila iz misijonskih vrat.

2.

V vasi 'Dolgi pokoj' so bili vsi ljudje zelo zadovoljni. Tri dolge dni so se gostili na stroške starejšega Liuja, ki je poročil svojega prvorojenca z Ru-lano, hčerjo svojega pobratima in prijatelja Yanga iz vasi 'Bojujoči se petelini'. Vsi so jedli. Najprej so pogrnili mize za Liujeve prijatelje iz vrst odličnikov, ostali so pa počakali, potrpežljivo, kakor se spodobi. Potlej so pogrnili mize spet in spet, prinašali nanje svinjino in riže, pečene v vinu, kisu ali sladkorju, s kuhanim zeljem in fižolom, z rezanci in sladkim rižem. Ničesar niso pozabili; vsak je pil toliko, kolikor je nesel in jedel vse več, kolikor je prenesel; matere so previdno zavezovale v bele in modre robce slaščice, ki jih otroci niso več mogli pohrustati pri mizi. Služinčad je dobila bogato napitnico, delili so darila in pokalni bonbončki so s strašanskim truščem pokali kakor za stavo. Razen tega so pokazali nevesto; vsi so jo do sitega obrali in vsi so bili iskreno naklonjeni starejšemu Liuju in njegovemu prijatelju Yangu, kajti mlada žena se ni zdela prav nič nevsakdanja.

Napeto so jo pričakovali, kajti vsakdo je vedel, da je imel Yang svojo hčer osem let v tuji šoli, in tako je bilo pričakovati mnogočesa. Nič se ni zdelo nemogoče. Lahko, da je celo premenjala barvo svojih las in oči, morda jo je bela žena tudi naučila, kako se obeli polt, saj je še predobro znano, da znajo beli ljudje čarati. Vendar je bila še nekoliko vsakdanješa od drugih vaških deklet, veliko, okorno bitje s širokimi, polnimi lici in majhnimi, krotkimi očmi. Razen tega je imela velike noge. Kmetice so se suvale s komolci in šepetale: »Poglejte njene noge — velike noge!« — Da, kajti tuji ne dovolijo svojim učencam, da bi si stiskale noge. — Res? Kakšna sreča, da jo je bil Yang zaobljubil še kot dojenčka, in sinu svojega najboljšega prijatelja! Mladeniči so si mlado nevesto le kradoma ogledovali in kresali sale na račun njenih velikih ust in njenega širokega nosu; odhajali so domov veseli, ker niso bili nevoščljivi sinu starejšega Liuja.

V hiši starejšega Liuja, v dvorcu prvorojenca je sedela Ru-lan na robu široke zakonske postelje, okrog katere je viselo mnogo podob, z naslikanimi otroki, granatnimi jabolki, mandarinami in drugimi taksnimi zakonskimi simboli, ki prinašajo srečo; čakala je svojega moža. Svatovanje ji je bilo tako všeč, celo tako zelo, da je pogosto pozabila, pohesiti oči, kakor se spodobi. Marsičesa sem se naučila, si je mislila in prijetno ji je bilo, razen tega so postavili prednjo obilno večerjo. Dolgočasnejši del svatbe je bil že za njo. Zdaj je prišel del, ki se tiče samo nje.

Vedela je, da je to trenutek, ko mora devica občutiti strah in nevšečnost, da celo bojazen. Vedela je to, ker je že kot dekletce, čepeč na petah, prav kakor druga dekletca v dvorcih očetove hiše prisluškovala klepetu poročenih žen. Vleklo so na ušesa, kar so se ženske med seboj na glas pogovarjale: »Verjemi mi, bil je kakor tiger ... velike oči ...« — »Verjemi mi, z besedami ne morem popisati, kako strašno ...« — »Verjemi mi, zdelo se mi je, kakor da sem jagnje ob volku ...«

Vse so rade pripovedovale o trenutku, ko je prvič prišel k njim tuji soprog. Zdaj, ko se je zamišljeno ogledovala skozi staromodno biserno tenčico, ki ji je zakrivala obraz, se ji je zdelo naravno, da so se tiste ženske bale zakona. Tisto nekaj, kar so vedele o razmerju med možem in ženo, je bilo kaj malo tolažljivo. Ona, Ru-lan, je bila pa vendar osem let v tuji šoli! V tem je razlika. Prva leta pouka so ji prav malo koristila. Na primer, ni vedela, kaj naj počne s knjigami. Če so govorile o bogu, jih nisi razumel, kako more človeško bitje doumeti bistvo bogov? Vljudno je poslušala Mrs. Burgessovo, in je bila zelo vesela, ko se je morala vrniti v Ameriko, kajti potlej je prišla ljuba, mala učiteljica Stanleyeva z okroglim obrazom in temnimi očmi, tako da jo je bilo veselje pogledati.

Učiteljica Stanleyeva se je tako trudila, da bi jo česa naučila, da je malone poskusila, da bi se učila in poslušala učiteljčine besede. Ko je pa poskusila, se ji je zdelo nesmiselno.

Ne, ničesar se ni bila naučila vse do tistega dne, ko je videla, da je mož-Stanley položil svojo roko okrog žene-Stanleyeve. Najprej je vsa ogorčena mislila, da sta to brezbožna, hudobna človeka. Vendar ju zato bog ni kaznoval. Kmalu sta dobila drugega za drugim dva majhna sinova, oba zdrava, oba temnooka. Zanesljivo je bil bog zadovoljen z njima. In od tistega dne ju je pogosto opazovala. Ko nista vedela, se je ponoči kradoma splazila čez šolsko dvorišče in neutrudljivo lukala skozi zaveso v sobo, kjer sta sedela onadva, ko sta spravila otroke spat. In ko ju je tako opazovala, se je počasi učila od njiju. To učenje je napolnilo vse njeno misljenje. Zato se zdaj prav nič ni bala. Pokojno je čakala Yung-ena, udobno sedeč na postelji, z rokami v naročju iz rdečega atlasa.

Potlej so nenadno zaječala vrata v lesenih tečajih in on je stal pred njo, še zmerom v sinjem poročnem oblačilu. Ni je pozdravil ne pogledal. Vstopil je, sedel k mizi in pričel luščiti peške dinj. Vstala je, nalila v njegovo skodelico čaja in spet sedla. Ni bila nepotrpežljiva. Saj vendar ne more vso noč hrustati pešk.

Čakala je, lahko se smehljajoč in ga opazovala skozi bisere, toda ni je pogledal. Vendar je potrpežljivo čakala in naposled je prestregla njegov pogled, ki se je prikradel k njej. Takoj mu je odgovorila s svojim odkritim, širokim smehljajem. Pogledal jo je, zakašljal in po tej sekundi presenečenja je temno zardel in se hitro spet obrnil k svojim peškam.

»Zakaj se me bojiš?« je vprašala z drobnim glasom, kakor ga je bila slišala pri učiteljici Stanleyevi.

Pobesil je glavo in vneto luščil peško; »Tako neveden sem,« je naposled tiho dejal. »Ti si bila v tuji šoli, jaz sem pa od nekdaj živel v tej vasi. Zasmehovala me boš.«

Opazovala ga je. Kaj bi zdaj dejala učiteljica Stanleyeva, če bi mož-Stanley takole govoril? Nekoč je mož-Stanley položil glavo na ženino ramo, bil je žalosten in je jokal kakor otrok; ona se pa ni smejala. Rajši ga je objela, prižela njegovo glavo k sebi in mu govorila, kakor govori mati bolnemu otroku; kmalu se je pomiril. Ru-lan ni razumela besed žene-Stanleyeve, pač pa njih zvok in njih pomen. Te besede so vrnile možu-Stanleyu njegovo moč in premagale njegove solze.

Ponižno je pogledala na svoje roke in dejala tiho in tožeče: »Priznati moram, da sem ostala nevedna, čeprav sem dolgo živela v tisti šoli. Ti ne moreš biti tako neveden, kakor sem jaz. Gotovo je tisoč reči, ki jih ti veš, jaz pa ne. Osem let sem živela tam, zaprta za zidovi in moji možgani so preneumni, da bi se mogla učiti iz knjig. Zato sem ostala tako nevedna. Vsega se bom morala šele pri tebi učiti.«

Pogledal jo je in pozabil, da so mu jo bili pravkar zaupali in da se je je bil bal. »Ali se nisi naučila brati?« je vprašal.

»Samo malo,« je odgovorila.

»Kaj si pa delala ves čas?« je presenečeno vprašal.

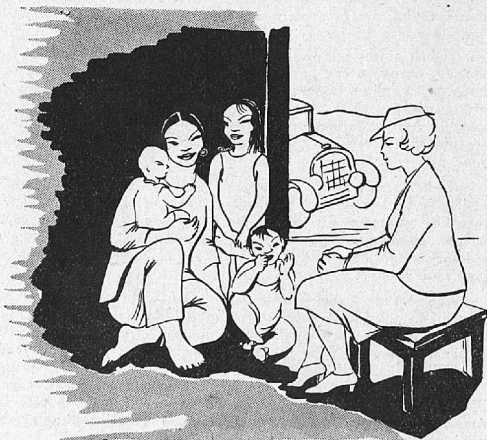
»Sedela sem na klopeh v učilnici,« je govorila ponižno, »in tam so bili ljudje, ki so mi govorili, toda jaz jih nisem mogla razumeti, kajti neumna sem od svojega rojstva. Pripovedovali so mi o bogovih in o čaranju, in o drobcenih žuželkah, ki prinašajo bolezen, če jih jemo — toda kdo pa je žuželke? Mi vsaj ne. In tako se nisem nič naučila.«

»Prav nič je vprašal strogo.

»Prav nič.«

Umolknil je. Zdaj jo je kar brez strahu gledal in je nehal gristi peške. Videla je, kako je kopnela plahost, ko je tehtal, kaj vse mu je bila dejala.

(Konec prithodnjič)

Nepomemben dogodek

Napisala Ina Slokanova

Od nekd iz dolenskih hribov je prišla, peš seveda, ker za vlak ni imela denarja. Morda jo je kos poti peljal ta ali oni voznik, ki se mu je zasmilila, ko je tako težko vlekla za seboj svoje od starosti in protina izmučene noge. Tako je končno prišla s svojim cekarjem, v katerem je imela venec česna in par belih golobov, na mestno tržnico in se zvrstila med prodajalke.

Odmotala je golobčka iz robca in ju položila vrh cekarja. Poleg je dala venec česna in se upajoče zazrla v gospodinjo, ki so hitele mimo. Bilo je pred praznikom in tržnica je bila obilno založena. Gospodinje so imele za dva dneva dosti nakupiti in zato se je le malokatera utegnila ozreti po njenih golobih, ki sta tako drobcena in neznatna ždela poleg kite česna vrh cekarja.

Toda bila je trdno prepričana, da se bo tudi pri njej prej ali slej ustavila kakšna kupovalka. Čakala je.

»Golobčke, gospa!« je zdaj pa zdaj s pojoče zateglim naglasom ponudila svoje blago.

»Golobčke, česna!«

»Koliko pa hočete zanju?«

»Šestnajst dinarjev.«

»Pojdite no, saj ju je samo perje.«

Gospodinja je izginila v gneči, čeprav je žena klicala za njo:

»No, gospa, pa dajte petnajst dinarjev!«

Prišel je tržni uslužbenec, in morala je odšteti tržnino. Dolgo je iskala v krilu ter končno izvlekla v robec zavita dinarja. Potem je spet potrpežljivo čakala. Suhljati gose je prodala za dinar česna. Dve, tri gospodinje so potežkale golobčke in zmrdujoč se odšle.

Izza strehe semenišča so potuhnjeno prilezli težki črni oblaki in skoraj hipoma zavesili nebo. S hriba je prišumel veter, se zapel v akacije in šumeče vihral čez tržišče.

»Joj, deževalo bo!« Hrup je postal še hujši, gospodinje so hitele, da bi nakupile pred dežjem. Prodajalke so hotele prekričati druga drugo.

»Samo dinar merica, gospa!«

»Kupite no, saj je napol zastonj!«

»Kilogram pet dinarjev, pečet dinarjev!«

»Razprodaja, razprodaja, hitite, kupite!«

V tem hrupu se je popolnoma izgubil njen pojoče zategli glas, ki je bil že ves hripav. »Kupite golobčka, samo petnajst dinarjev sta oba.«

»Pokažite no vašo vrabca, koliko hočete zanju?«

Prodajalki se je zjasnil obraz.

»Petnajst dinarčkov, kaj nista vredna? Samo, da grem domov.«

»Kaj pa mislite, mamica, da pobiramo denar na cesti? Za petnajst dinarjev lahko kupim piščanca.«

»Gospa, tako od daleč sem ju prinesla.«

Gospodinja je na dlani tehtala golobčka in se ni mogla odločiti. Živalci sta plašno vztrepetavali s peruti in se z zavezanimi nožicami skušali ubraniti tujih rok. Po čudežnem naključju se jima je to posrečilo. Predivo, s katerim sta imela zvezane nožice, se je razvezalo, razprostrla sta peroti in vzletela, še preden sta se začudeni in prestrašeni ženski zavedeli.

»Joj, pogledjte, goloba sta ušla!« je veselo zaklicalo neko dekle. Nekaj žensk se je ustavilo.

»Zdaj pa imate, to je božja kazen, ker ste preveč zahtevali za goloba,« se je skušala opravičiti gospodinja, ki je golobe kupovala.

»Jezus Kristus!« je tarnala kmetica.

»Ali ji je kdo denar ukradel?« so spraševale gospodinje, ki niso videle, kaj se je zgodilo.

»Ne, goloba sta ji ušla.«

»Ah, goloba. Pa naj druge ujame. Na strehi semenišča jih je najmanj sto.«

Nekaj žensk se je zasmejala, potem so se razšle.

Kmetica si je z vogalom robca brisala objokane oči.

»To je pa res nerodno, da sta vam ušla. Premalo ste jima zavezali noge,« jo je pomilovala ženska, ki je prodajala poleg.

Starka je zaihtela.

»Revežu se vse na svetu ponesreči,« je rekla grenko. »Fant gre na orožne vaje, pa sem mu hotela kupiti malo belega kruha, zato sem mislila prodati golobe.«

Stlačila je česen in robec v cekar in se odpravila.

Začelo je deževati.

Po blatni, razmočeni cesti se je vračala proti domu. V neki bajti tam v hribih jo je čakal njen sin, zaradi katerega je šla na to dolgo, naporno pot. Hotela mu je dati belega kruha za pot, da bi mu dokazala, kako rada ga ima. Zdaj mu pa z ničimer drugim kakor z revno, preprosto besedo ne bo mogla razodeti vsaj trohice tistega, kar čuti njeno srce zanj.

Poklicno svetovanje in dekleta

Napisal dr. Vlado Schmidt

Da je poklicno svetovanje potrebno za fante, sem že večkrat utemeljeval. V zadnjem času dobivam vedno več dokazov, da je ta misel pri nas že prodrla in da so vedno bolj v manjšini tisti, ki menijo, da je poklicno svetovanje fantom nepotrebna stvar. Menja pa niso tako enoglasna, kadar gre za vprašanje, ali naj tudi dekleta uporabljajo pomoč, ki jim jo nudi pri izbiri poklica svetovalnica.

Oglejmo si na kratko glavne smernice poklicnega svetovanja in skušajmo presoditi, ali veljajo v enaki meri za dekleta ko za fante.

Ko je bila pred leti ustanovljena v Ljubljani banovinska poklicna svetovalnica in posredovalnica,* je bil njen namen izražen tako, da naj svetuje mladini, ko vstopa v šolo in v poklic ali ko prestopa iz šole v šolo in iz poklica v poklic, kakšen poklic ali kakšno nadaljnjo šolo naj si izbere, upoštevajoč pri tem njene zmožnosti in nagnjenja, kakor tudi gospodarsko stran poklicev (predvsem možnost zaposlitve) in splošni položaj na delovnem trgu.

V poklicni svetovalnici uvažujemo najprej zmožnosti posameznikov, ki naj bi bile v skladu z zahtevami poklica. Če si je kdo izbral poklic, ki presega njegove moči, se v njem ne bo obnesel (službo bo zgubil ali jo vsaj pogosto menjaval, konkurenca ga bo uničila in pod.). Prav tako pa je v poklicu nezadovoljen tisti, ki zmore mnogo več, kakor ta od njega zahteva, ker čuti, da njegove najboljše zmožnosti niso zaposlene.

Drugi vidik pri poklicnem svetovanju je upoštevanje otrokovih nagnjenj, interesov. Nam vsem je znano, da je delo, ki se ga lotimo z veseljem, že na pol izvršeno. Vedno bolj si utira pot spoznanje, da zavisi od čustvenega odnosa do dela v precejšni meri njegova kvaliteta in kvantiteta, torej splošni delovni efekt. Če je čustveni odnos do dela pozitiven, to se pravi, če opravljamo delo, ki nas veseli, ga bomo v tem primeru bolje in hitreje izvršili. S tem postaja nagnjenje važen gospodarski činitelj. Obenem pa opravljamo tako delo z večjim zadovoljstvom, ker nam je tudi že samo namen in ne le sredstvo za zaslužek.

Upoštevati pa moramo še tretji vidik: gospodarsko stanje poklicev. Kaj pomaga, če koga poklic veseli in je tudi zmožen, da ga vrši, ko je pa poklic tako prenapolnjen, da ne more več sprejeti poklicnega naraščaja, ker bi ta ne prišel do zaposlitve in torej tudi ne do zaslužka. Zato moramo poznati v poklicni svetovalnici potrebo poklicnega naraščaja v različnih poklicih. Odsvetujemo poklice, ki so prenapolnjeni, na drugi strani pa opozarjamo mladino na možnosti zaposlitve.

V poklicni svetovalnici uvažujemo torej *osebni* vidik (zmožnosti in nagnjenja) ter *gospodarskega* (možnost zaposlitve). Razmislimo, ali veljajo ti vidiki tudi takrat, ko svetujemo poklic *dekletom*, ali morda kateri teh vidikov ne velja in ali moramo morda

* Sedaj posluje v poslopju šolske poliklinike na Aškerčevi cesti.

poleg teh vidikov upoštevati še kakega drugega. To se pravi: ali je svetovanje poklica *dekletom* nekaj posebnega, kar zahteva, da govorimo o njem ločeno, in ali imamo v tem primeru opravka s posebnimi vprašanji, ki niso pereča, ko svetujemo poklic fantom.

Na to vprašanje je treba odgovoriti pritrdilno. Med poklicnim svetovanjem fantom in takim svetovanjem dekletom je več razlik. V okviru tega sestavka bi opozoril samo na dve. *Prva je v tem, da se izbira poklica — torej nujnost izbira poklica — razume za fante sama po sebi; kar se tiče deklet, pa mnogi vprašujejo, ali je sploh potrebno, da si dekle izbere poklic.* In druga razlika: *fantje si izbirajo poklic z namenom, da ga bodo vršili vse življenje, medtem ko je za mnoga dekleta poklic samo priznan ali nepriznan provizorij, nekaj začasnega, zasilni izhod, in je vprašanje, ali je to pravilno.*

Mnogokrat se rešuje to vprašanje s svetovnonazorskih vidikov. Eni pravijo, da je naravni poklic ženske biti žena in mati in je torej le hlastanje za originalnostjo, če se dekle odloči izvrševati poklic. Drugi pa so mnenja, da naj žena ne bo sužnja možu, da naj mu bo tudi po strani poklicne izobrazbe enakovredna in sposobna, da samostojno oblikuje svojo življenjsko pot. (Vem, da ima vsaka stran bolj izdelane in pregnantne vidike ter argumente. Stališči sem zaradi tega tako grobo označil, da na čim krajši način prikažem razliko.) Mnenja sem namreč, da si lahko — v okviru tega sestavka — svetovnonazorsko razglabljanje prihranimo. To vprašanje bomo rešili na enostavnejši način, ki je tudi bolj eksakten.

V Ljubljani je bilo — po podatkih ljudskega štetja dne 31. III. 1951 — 26.432 moških in 31.325 žensk. Moških je bilo torej za 4.893 manj. Ker pa se rodi mnogo več dečkov kakor deklet in ker po številu dečki prevladujejo do 14. leta, padne največji odstotek razlike na dobo, ko moški in ženske vstopajo v zakon, to je pri ženskah med 15.—50. letom, pri moških med 20. in 60. letom. V tem razdobju je bilo v Ljubljani po prej omenjenem ljudskem štetju 16.402 moška in 19.446 žensk. Moških je torej za 3044 manj. Toliko žensk se med 15.—50. letom v Ljubljani sploh *ne more* poročiti iz enostavnega vzroka, ker je moških v starosti med 20.—60. letom za 3044 manj kakor žensk. Predpostavljam, da se vsi moški v tem razdobju poročijo. Toda kaj, ko se ne! Število neoženjenih moških v razdobju med 20.—60. letom znaša namreč 7519. Prej smo ugotovili, da se 3044 žensk ne more poročiti, tudi če bi se hotele. Teh 7519 žensk pa se ne more poročiti — ali pa se neóžejo (če smatramo, da so ti moški odklonjeni snubci). Če prištejemo to število k prejšnjemu, dobimo 10.563 žensk, to je 54% vseh žensk med 15.—50. letom, torej nad polovico, ki niso z zakonom preskrbljene in ki morajo zato izvrševati samostojen poklic.

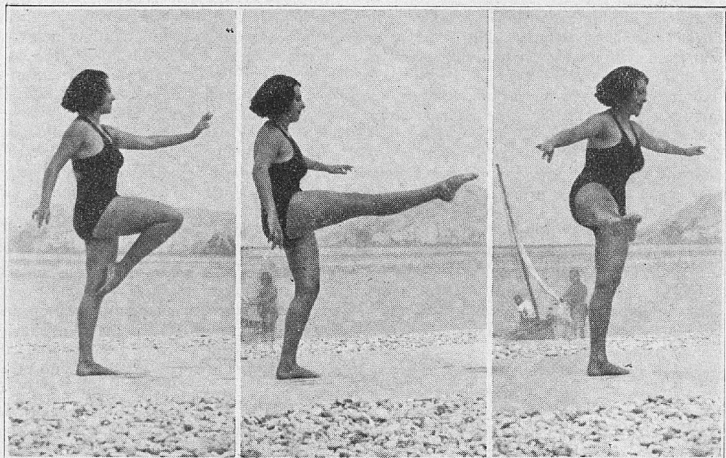
Te številke presenečajo. To pa še ni vse. Umrljivost moških je višja nego umrljivost žensk. Zato je več vdov kakor vdovcev. Pozabiti tudi ne smemo ločencev. Če ovdovi žena pred 35. letom starosti, je še zelo malo poskrbljeno za njeno gmotno stanje. Pokojnina je neznatna — in če nima svojih prihrankov (n. pr. dote), se zopet znajde pred vprašanjem zaslužka. S tem se zopet poveča število žensk, ki so primorane izvrševati poklic. In končno si moramo še postaviti vprašanje: ali so danes prilike res take, da dekletu ni treba več misliti na poklic in zaslužek, če se je poročilo? Vsakdo ve iz svojega okolja, koliko odstotkov poročenih žensk je prisiljenih poiskati delo in zaslužek, da s tem pomagajo rodbini. In to ne le v delavskih, temveč že tudi v srednjih slojih. Mnogo porok je možno skleniti le pod pogojem, da bo tudi žena služila.

Vsa ta razmišljanja nas končno privedejo do zaključka, da je danes vsaj 75% žensk prej ali slej primoranih, da se odločijo za kak poklic, ki jim bo donosil zaslužek.* Ker pa nobeno dekle — če izvzamemo tiste, ki imajo rento ali milijonsko dediščino — v starosti 14 ali 15 let ne ve, ali ne bo pozneje primorano izvrševati poklic, sledi v zvezi s prejšnjim — in v tem je tudi že odgovor na naše drugo vprašanje:

1. Razmere so take, da se mora kakor vsak fant tudi vsako dekle izobraziti za poklic.

2. Potrebno je, da dekle nima svojega poklica za provizorij, temveč za dejstvo — vanje, ki ga bo treba v večini primerov stalno izvrševati, in da se tudi temu primerno zanj pripravi.

* To velja za razmere v Ljubljani. Na podoben način bi bilo treba ugotoviti, v koliko se te razlikujejo od onih v drugih mestih in na deželi.

TELOVADBA NA PROSTEM

Če je telovadba v sobi pri odprtem oknu koristna za vaša pljuča, je telovadba na prostem, na svežem zraku še toliko bolj izdatna in koristna za ves človeški organizem. Zdaj, v času počitnic, če le utegnete, telovadite na prostem, ali pa vsaj skačite čez vrh in bijte žogo.

Po vsaki vaji otresite noge ali pa naredite nekoliko dihalnih vaj, da se bodo mišice dovolj sprostile za pripravo druge vaje.

Vaje, ki jih vidite na teh slikah, so predvsem namenjene nogam. Če boste vsak dan redno nihale z nogo sem in tja, boste kmalu opazile, da so se vam mišice zadaj na stegnih okrepile in da niso nič več mehke in mlahave.

1. *vaja*: Dvigneš eno nogo ob drugi tako, da s stopalom potegneš po piščali do kolena. To je začetna stojka, uvod v druge tri vaje.

2. *vaja*: Nogo z vso silo prednožiš in pri tem paziš, da ostane noga v kolenu ravna, prsti na nogah pa izproženi.

3. *vaja*: Zamahneš z nogo v stran in skušaš obdržati noge ravno, prste izprožene.

4. *vaja*: Z vso močjo zamahneš nazaj. Zdaj moraš še posebno paziti, da ostane noga izprožena in ravna v kolenu. Za lovljenje ravnotežja si lahko pomagaš z rokami. Te vaje delaj z vsako nogo vsaj desetkrat na dan.

Pomnite: Mladosti ne boste mogle obdržati z dragimi kremami, pač pa z dobro voljo in treniranim telesom, pokornim volji.

Babičina omara

Morda ste jo že videli pri »dobri, stari gospodični, ki si služi kruh z oddajanjem sob in ki se ji je včasih bolje godilo«, ali ste jo pa celo tako kakor jaz podedovali: veliko, masivno omaro iz konca prejšnjega stoletja s čebulasto oblikovanimi nogami in rezljanim okrasom na vrhu, ki se sumljivo maje, če se ga dotakneš. Ko je umrla babica, smo jo takšno, kakršna je bila, shranili v podstrešju; tam je počivala v samoti in pokojnem miru vse do letošnjega leta.

Spomladi so dobili stanovalci nalog, da morajo počistiti podstrešja, ker jih je treba zavarovati pred letalskimi napadi. In ta prozaična zapoved je neusmiljeno in silovito zbudila iz sanj staro babičino omaro. Delavci so jo prenesli v stanovanje, tam je pa med modernim pohištvom zbudila približno takšno zgražanje kakor staromodna obleka na modernem plesu. Ni hče je ni maral v sobo, prav nikamor se ni podala, povsod je bodla v oči; zdela se je težka, okorna, kar nedostojna. In ker sem v družini najmlajša, sem se morala sprijazniti z dejstvom, da bo omara stala odslej v moji sobi. Ko smo jo očistili prahu in ji sneli okrasje, je dobila ob moji severni steni svoj novi življenjski prostor.

Eno tistih poletnih nedelj, ko je krotko in brezupno deževalo, sem jo iz dolgočasia odprla. Ni bilo pikolovskega reda v njej, pač je pa tisti skrivnostni vonj po minulih dneh in osebnosti, ki se je že utruila v večnost, še zmerom počival na staromodnih oblekah in klobukih in na skrbno zgrnjenih in s trakovi povezanih čipkah. Moja babica je bila v mladosti spletična pri neki slavni pevki. Iz tistih dni je bil menda snopič rožnatih pisem; na njih sem spoznala pisavo svojega deda. Med velikimi, belimi platnenimi robci se je še lovilo vonj po sivki. Ko sem enega izmed njih razgrnila, se

mi je vsulo v dlan obledelo cvetje te nekdanje tako oboževane rastline.

Prav na dnu, v spodnjem predalu sem našla dva orumenela zvezka: »*Les modes parisiennes*« sem brala na naslovni strani, kjer je neka lepa dama v progasti obleki, pošiti s čopki, kakršne sem videla pri starih prevlekah za divane, sanjavo gledala v daljavo. Jela sem listati in ogledovati stare modne slike. Oh, koliko vsega tega, kar zdaj občudujemo po izložbah, so nosile naše lepe prednice! Prosojne čipke, naborke iz muslina, klobučke, podobne šopkom cvetja, koketne petlje, zapeljive šale, krznena ogrinjala. In pod razkošno, za moje pojme večerno obleko sem brala podrobni opis najnovejše, občudovanje zbuja juče modne kreacije:

»*Toilette de visite, modèle du Petit-Saint-Thomas, rue du Bac, 25. Obleka za obisk iz kremastega blaga, z drobnimi sinjimi kockami na jopici in krilu. Krilo je bogato okrašeno s tremi naborki iz drobno nagubanega muslina, ki se zlivajo zadaj v pasu v razkošno vlečko. Naborki se ponavljajo na rokavih in v koketni petlji nad vlečko. K tej obleki v princesnem slogu nosimo kakor dih nežen klobuček iz muslina in cvetja... Lepa in v od-*

ličnih krogih znana pevka Hélène C. je imela to elegantno obleko za popoldansko čajanko pri Mme. D. Ko se je vozila v njej po boulognjem gozdu, je zbujala pri svojih občudovalkah izredno zanimanje in žela popolno priznanje za svoj prefinjeni okus...«

Stala je pred menoj, lepota iz prejšnjega stoletja, s po osje stisnjenim pasom, in »razkošno« vlečko. In ko sem prebrala napis pod sliko, se mi je srce stisnilo v lahni melanholiji: glej, nič ni novega na tem božjem svetu...

Tatjana

Toilette de visite, 1876

2953

*2954

2953. Obleka zelo modernega kroja je napravljena iz vzorčaste pralne svile. Rokave napravimo lahko dolge ali kratke. Sprednja vmesna pola je bogato nabrana. Dobi se kroj za 100 cm prsne širine. Poraba: 3 m blaga, 90 cm širine.

*2954. Poletna obleka iz vzorčaste svile je tako enostavnega kroja, da si jo lahko same napravijo tudi tiste, ki so še začetnice v šivanju. Pri vsehkih na prednjiku je blago malo nabrano. Obleko lahko napravimo tudi z dolgimi ro-

kavi. Kroj za 104 cm prsne širine spada med brezplačne kroje.

2955. Progasti vzoreček je posebno lepo uporabljen pri tej poletni obleki iz pralne svile. Krilo je vse naokrog posito v drobne robčke do bočne višine. Bluza ima dve vrsti gumbov in enostaven ovratnik. Dobi se kroj za 96 cm prsne širine. Poraba: 3 m blaga, 92 cm širokega.

2956. Poletna obleka iz vzorčaste svile je ukrojena izcela, ima nabran sprednji del

2955

2956

in rokave v moderni obliki
koničastih papirnatih vrečk.
Lahko jo naredimo tudi z dol-
gimi rokavi. Dobi se kroj za
96 cm prsne širine.

2957. Poletna popoldanska
obleka iz čipkastega blaga ali
vzorčaste svile. Krilo je spre-
daj zloženo v 4 gube. Obleka
se zapne zadaj. Dobi se kroj
za 100 cm prsne širine. Pora-
ba: 3.40 m blaga, 90 cm širo-
kega.

2958. Lepa poletna obleka
iz mehke svile. Zgornji del in
rokavi imajo nabirke povleče-

2957

2958

2959

2960

ne na vrstico. Krilo je zvona-
ste oblike, poševno ukrojeno.
Visoki modrček je samo spre-
daj. Dobi se kroj za 92 cm
prsne širine. Poraba: 3.30 m
blaga, 94 cm širine.

2959—2960. Praktična tro-
delna poletna obleka obstoji iz
pikčaste bluze in hlačk iz pral-
ne svile in širokega, poševno
kariranega svilenega krila.
Hlačke so spodaj nabrane na
gumijast trak. Dobi se kroj za
92 cm prsne širine. Poraba:
2.65 m blaga za obleko in
2.10 m blaga za krilo, oboje
80 cm širine.

2981

2982

2981. Z dveh ostankov blaga napravljena počitniška obleka. Dobi se kroj za 88 cm prsne širine.

2982. Počitniška obleka iz dvojno-vrstnega blaga. Dobi se kroj za 96 cm prsne širine.

*2983. Obleka za sončenje iz vzorčastega pralnega blaga, okrašena z enobarvnim blagom. Kroj za 96 cm prsne širine spada med brezplačne kroje.

*2984. Dekliška oblekica, enaka gorenji. Kroj za 7 let spada med brezplačne kroje.

*2983

*2984

2985—86. Lepa počitniška in iz-
letna obleka iz dvojnega blaga. Dobi
se kraj za 92 cm.

2987. Praktična počitniška obleka
iz dvojnega pralnega blaga. Dobi se
kroj za 96 cm prsne širine.

2985

2986

2987

*Vsaka naročnica, ki ima poravna-
no tekočo naročnino, si lahko naroči
po 1 brezplačni kraj iz tega zvezka.
Izbrati si ga mora le med kroji, ki so
označeni z zvezdico.*

2961

2962

2961. *Kombine (spodnje krilo)* iz vzorčaste pralne svile in

2962. *srajčke in hlačke* iz enakega blaga. Če jih ukroji-
mo kakor je razvidno na spod-
njem razporedu, potrebujemo
zanje samo 2.80 m blaga. Do-
bi se kroj za 96 cm prsne ši-
rine.

2963. *Hlačke in nedrček* iz
vzorčaste pralne svile z robom
iz enobarvne svile. Dobi se
kroj za 84 in 92 cm prsne ši-
rine. Poraba: okrog 1.40 m
blaga, 80 cm širine.

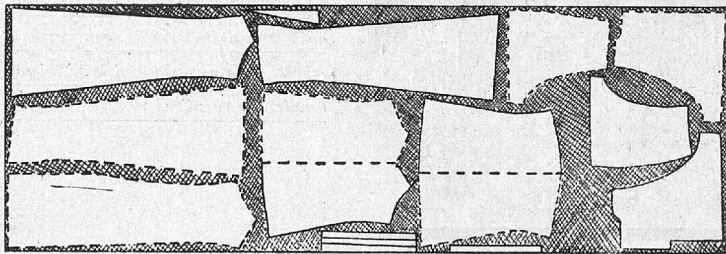
2964—65. *Nedrček s pasom*.
Dobi se kroj za 96 in 104 cm
prsne širine.

2966. *Pas z elastikami* za
nogavice. Dobi se kroj za 102
in 110 cm bočne širine.

Prišel je pravi čas, da lah-
ko izrabimo vse ostanke blaga,
ki nam leže pozabljeni po pre-
dalih. Iz teh ostankov lahko
napravimo nekaj malih, čed-
nih reči, ki nam bodo prav
dobrodošle in nam ne bo žal
truda:

Evo nekoliko primerov:

*2967. *Kratka, enostavna*
bluza s prišitim pasom. Za
92 cm prsne širine potrebuj-
emo samo 1.30 m blaga, 80 cm
širokega. Kroj spada med brez-
plačne kroje.

2968. *Praktičen telovnik*, ki ga lahko napravimo z drugačnim zgornjim delom. Dobi se kroj za 92 cm prsne širine. Poraba: okrog 1.10 m blaga.

2969. *Bolero iz kretona ali volnenega blaga*, uporaben kot dopolnilo k marsikateri obleki. Dobi se kroj za 92 cm prsne širine. Poraba 1.10 m blaga.

2970. a) *Oplečje z ovratnikom* za obnovo ponošene obleke; b) *vložek na prsih* s pošitimi robčki, c) *oplečje iz čipkastega blaga*. Za prvo potrebujemo 35 cm, za drugo 40 cm, za zadnje 30 cm blaga, 80 cm šir. Dobi se kroj za 88 in 96 cm prsne širine.

2971. a) *Vložek za bluzo s prikrojenim ovratnikom*; poraba: 60 cm blaga, 80 cm šir. — b) *Vložek za bluzo s pošitimi robčki, se zapenja zadaj*; poraba: 45 cm blaga, 80 cm šir. c) *Vložek iz pikéja za obleko, se zapenja spredaj*. Poraba 60 cm blaga, 80 cm šir.

2972. *Telovnik z žebojem*. Poraba: okrog 1.10 m, 80 cm šir.

2973. *Bolero z okroglim ovratnikom*. Poraba: okrog 90 cm, 92 cm širine.

2974. *Bolero z zavihki*. Dobi se kroj za 96 cm prsne širine.

2964

2965

2966

2963

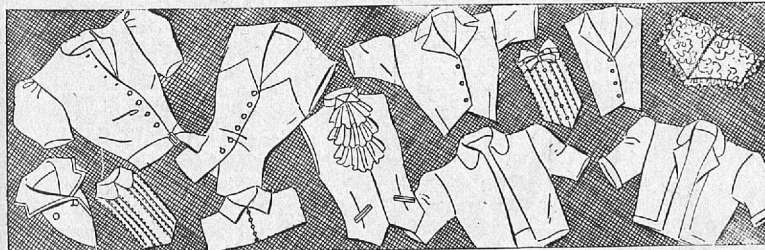
*2967

2968

2969

2971c

2970c

2971a

2971b

2970a

2972

2973

2970b

2974

2975

2976

2977

2978

2979

*2980

2975. Obleka iz pralnega blaga za malega dečka. Dobi se kroj za 4 leta.

2976. Praznična dekliška obleka. Dobi se kroj za 9 let.

2977. Praznična dekliška oblekica, okrašena z drobnimi čipkami. Dobi se kroj za 5 let.

2978. Dekliška obleka, ki jo lahko napravimo iz ozkih ostankov blaga. Dobi se kroj za 11 let.

2979. Dekliška praznična obleka iz lahke svile. Dobi se kroj za 13 let.

*2980. Dekliška obleka iz vzorčaste pralne svile. Kroj za 12 let spada med brezplačne kroje.

GOSPA HJELDOVA

Roman

Prevedla Krista Novakova

(1. nadaljevanje)

V tramvaju sta sedeli dve dami in zvedavo ogledovali Uni in šepetali med seboj. Uni je slišala, kako je ena izmed njihuj dajala »igralka«. Nora je venomer tarnala, da jo žebliček v sandali bode. Lasse je sedel na Unina kolena in se zabaval s tem, da je zdaj pa zdaj zdrknil z njih, in Uni je imela dosti dela, da je obrnila svileni plašč stare dame, sedeče tik nje, pred njegovimi umazanimi čevljevki.

Karen Inga je sedela nasproti svoje matere, vzravnan in ljubka z drobnim, resnim in zbranim obrazom. Gospa Gerhardsenova je sedla sključena v dve gubi in držala v rokah Tullo; otrok je zaspal.

»Da, najlepša hvala za danes — bilo je čudovito, res lepo. Saj res, to vam pa moram še povedati.«

Para se je domislila še nešteti zgodbic, ki bi jih morala povedati, vselej, kadar se je bila že prvič poslovila. Uni je čutila bolečine v bokih in v hrbtu — hoditi bi še mogla, toda stati! Bilo ji je nemogoče. Lasse se ji je obešal na roko in jo vlekel navzdol, Nora je jadikovala zaradi sandale, Karen Inga je pa sedla na stopnice mlekarne in jela urejati svoje cvetlice.

In naposled, naposled se je gospa Gerhardsenova vendar zares poslovila.

Uni je odklenila svoje prazno stanovanje — Kristian še ni bil prišel iz pisarne, in služkinja je imela prosto. Komaj je pa prišla v kuhinjo, ko so se odprla neka vrata v stanovanju, gospodična Bomannova — imela je najeto četrto sobo — je prišla v kuhinjo, da natoči vode v umivalni vrč.

Uni je postavila lonec na plin in poklicala v hodnik:

»Nora, bodi tako dobra in pogrni mizo — in Karen naj pripravi spalni divan.«

»Da, prej moram še urediti svoje cvetlice.«

»Kaj mi govoriš!« je zavnel energični glas gospodične Bomannove iz jedilnice. »Ko sem bila jaz mlada, so dekleta najprej storila to, kar jim je zapovedala mati.«

To bi ji bila morala kajpak sama reči, je pomislila Uni vdano. Kaj, ko ne morem, utrujena sem, tako zelo utrujena. Zmerom mi otrok tako odgovarja — nikoli se ne odločim, da bi jo prijela, kakor bi jo morala.

»No, in vi ste bili torej na sprehodu,« je zaklicala gospodična Bomannova na poti po hodniku. »Kako vam privoščim, gospa Hjeldova, da lahko malo izprežete in se prijetno imate — to vam vsem res dobro dé. —«

»Hvala Bogu, ven gre, oblekla je sinjo svileni obleko,« je pomislila Uni, ko se je prikazala gospodična Bomannova z vrčem in toaletnim vedrom. Uni se danes ni dalo poslušati njen neskončni klepet — pa tudi utegnila ni.

Sicer pa nikoli ni utegnila. Vselej, kadar je gospodična Bomannova obstala ob odprtih vratih in govorila in govorila, jo je silno zadrževala. Prav za prav ni nikoli ničesar imenitnega povedala, in kadar se je razgrela, je vselej pozabila polni vrč, ki ga je držala v rokah, in zdaj pa zdaj pljusnila cel val vode na Unina tla,

tako da je pustila za seboj pravicato jezero, ko je naposled odšla. Vendar je pa občutila Uni podnajemnico v enoličnem življenju kot nekaj spodbudnega.

Sam Bog ve, kako zmore, da je takšna, je pomislila Uni v nekakšnem medlem občudovanju vselej, kadar je gospodična Bomannova z vrči naposled izginila v svojo sobo. Šest in dvajset let je že romala od trgovine z manufakturo na Veliki cesti, kjer je bila knjigovodka, pa do penziona ali svoje sobe, in najbrže je v vseh teh letih spodbujajoče vplivala na vse, ki so jo poznali. To se pravi, pred dvajsetimi leti je imela pač hud čas; to je bila zaupala Uni enega prvih večerov, koj ko se je vselila h Hjeldovim — pokazala je Uni veliko kabinetno fotografijo v leskečočem se okviru iz antimona, stoječo pri posteljni omarici. Bil je njen zaročenec od dne njene birme, mladenič iz istega obalnega mesteca, njenega rojstnega kraja. Pol leta, preden sta se mislila poročiti, se je veliki tovarni parnik, na katerem je bil prvi krmar, potopil z vso posadko ob neki obali v Tihem morju.

»Mislila sem, da bom ob pamet.« je dejala gospodična Bomannova, pripovedujoč to zgodbo, »toda verjemite mi, gospa Hjeldova, tedaj sem se šele naučila razumeti, kakšen blagoslov je delo. Saj sem bila primorana, da sem vzdržala v svoji službi — nikogar nisem imela, da bi se mogla zateči k njemu, razen svojih sester, toda bile so omožene in so imele same s seboj dela čez glavo. Nočem reči, da sem se v svojih mladih letih navduševala za pisarno — da pa nisem tedaj prišla čisto ob pamet, se moram zahvaliti svojemu delu, saj sem bila prisiljena, da sem se zbrala. Da, povem vam veliko resnico, da je delo blagoslov. —«

Uživala je ta blagoslov od devetih do dveh in od štirih do sedmih, vsak delavnik, skozi vse leto, vsak čas je imela nadure — no da, imela je štirinajst dni poletnega dopusta, ki ga je preživela vselej v jötunheimskem predgorju. Plača za zdajšnje razmere ni bila posebno imenitna, »toda tedaj, ko sem začela, je bilo štirideset kron zelo dobra plača, in ubogemu Sörensensu se zdi teh sto trideset, ki jih imam zdaj, mnogo za eno samo žensko, in do mene je bil zmerom tako prijazen šef. Saj bi vsak čas lahko dobila boljšo službo, to veste, toda menim, da sem mu dolžna, da ostanem, in tudi ne vem, kako bi se znašel s kakšno novo na mojem mestu — kaj zdaj te vse zahtevajo in sploh —. Oh, ne, ostala bom pri Sörensensu, dokler ne umrjem — ali dokler ne bom prestara za delo.« Pri teh poslednjih besedah so dobile oči Henriette Bomannove po navadi čudno preplašen izraz — saj ni imela ničesar, na kar bi se mogla opreti, razen tistih trinajst sto kron v banki, ki si jih je bila prihranila.

»Vendar, veste, človek ima tudi kopico koristi v takšni manufakturni trgovini,« je po navadi takoj nato dejala, z glasom, kakor da bi hotela sama sebe spodbujati. Te koristi so bile v priložnostnem poceni nakupu v domači trgovini, pa tudi v drugih, kjer so bila v službi krdela njenih prijateljic in prijateljev. Zmerom si je silno vneto prizadevala, da bi bila tudi Uni deležna teh koristi. Kar prekipevala je ob naštevanju novih pošilk vzorcev in »priložnostnih nakupov«. »Pri skrbela jih bom za vas, potlej boste imeli moje odstotke —, da, toda saj o tem ne boste pripovedovali drugim, ker ni čisto prav — toda saj veste, kako dobro mi dé, če vam storim majhno uslugo — vi ste zmerom tako silno prijazni in dobri do mene, kar pošteno me je sram, da zmerom toliko sprejemam od vas —«

Uni se ni mogla spomniti, da bi bila kdaj kaj storila za gospodično Bomannovo — razen da je potrpežljivo poslušala njeno pripovedovanje in ji posodila čajne žličke, kadar je imela gospodična Bomannova čajni krožek. Gospodična Bomannova je venomer frfotala okrog, vsa pod vtiskom dobrotljivosti in izvrstnosti vseh ljudi, ki jih je poznala.

»Škoda, da se ta ni omožila,« je mislila Uni, kadar je gospodična Bomannova tako postala pri njej in sipala okrog sebe veselje do življenja in hvaležnost, pljuskajoč vodo po tleh, in se je Uni s težavo pretolkla skozi tisti dan, zazname-

novan z drobnimi nevšečnostmi in delom in nemirom in skrbmi. Takšno ženo, ki vidi samo dobro — takšno ženo naj bi imel Kristian.

Življenje postane takšno, kakršen si sam — jaz sem kisl, tako kisl, da tu doma kar po kislem diši. Gospodični Bomannovi bi se zdel duh po otroških plenica h v sobi tako domačnost — mislila bi samo, kako srčan je takšen majhen otroški pravkar umit zadek — in kako čudovito diše čiste plenice, ko jih spravljaš v predalnik.

Gotovo je bila kot dekle lepa — postavna in zdrava. Še zdaj je imela dobro postavo. No da, bila je res nekoliko prevelika in tršata — toda majhne, sinje oči so bile tako prijazne in polt je ostala kljub vsem gubam svojevrstno nežno rožnata. Glas je bil nekoliko moški, toda dober in zanesljiv. In sršočih sivih kocin na bradi kajpak v mladosti tudi še ni imela.

Lasse je že dobršen čas spal v svoji postelji v spalnici in dekletci sta ležali na spalnem divanu v jedilnici in klepetali, ko je prišel domov Kristian. Najprej je pozdravil dekletci.

»Ali sta se dobro imeli, mali moji?«

»Da, hvala,« je dejala Karen Inga.

»Ti, oče,« — to je bila Nora — »vse cvetlice, ki sem jih nabrala, sem postavila na tvojo pisalno mizo — vse so tvoje, oče.«

»Lepa hvala, miška mala!« Poljubil jo je.

»Ali hočeš zdaj piti svoj čaj?« je vprašala Uni iz dnevne sobe.

Zdaj, v poletnih mesecih sta po navadi Kristian in Uni ostajala zvečer v dnevni sobi, na drugi strani hodnika, tisti, ki je gledala na cesto.

Kristian je prišel v sobo, stopil k Uni in jo pogladil po lasih:

»Kako se imaš? Trudna?«

»Oh. Zdaj bom prinesla čaj.«

»Mar je šlo spet ven, dekle?«

»Saj veš, da mi je Ingrid obljubila, da bo ostala doma ves čas, ko bom ležala. Zato jo moram vendar poprej večkrat pustiti ven —«

»Da, saj res ni niti en večer doma. Saj je malome prav tako, kakor če je ne bi imela —«

»Uf!« Vzravnila se je in se ga razdražena otresla. »Saj še pojma nimaš, koliko dela imava, Ingrid in jaz —. Mlado dekle tri in dvajsetih let potrebuje vendar nekoliko razvedrila, vsaj jaz tako mislim — saj ni tako zabavno, od jutra do večera garati v tuji hiši,« je dejala, ko se je vrnila s čajem.

»Ne, ne, saj ne rečem niti besede več o tem biseru,« jo je dobrdrušno miril Kristian.

»Ingrid je edina izmed vseh deklet, kar sem jih kdaj imela, edina, ki je marljiva in prijazna. In edina, ki mi ni odpovedala tik, preden sem morala leči. Obljubila mi je, da ostane na vsak način čez poletje tu, kjer je že tako dela dovolj in ko bomo vendar še dobili dojenčka v hišo. Ingrid, ki lahko vsak dan dobi dvajset boljših služb — zdi se mi, da bi morali biti pač zadovoljni.«

»Da, ljuba Uni, saj vendar nič več ne pravim. Sicer pa, ali naj namesto tebe kaj prinesem?«

Kadar je bila vrsta na Nori, da je pripravila mizo, je pozabila vselej vsaj pol vsega, kar je spadalo na mizo.

»Da, toda saj ti nimaš niti pojma, koliko je vredno, če imaš marljivo dekle, ki se ji ljubi ostati v hiši, polni majhnih otrok.«

»Najmanj pa zato, ker mi ti še ni bila razložila,« je dejal Kristian in jedel.

»Ne, kajpada — jaz ti od jutra do večera trobim o služinčadi.«

»Nedvomno govoriš kar čez mero o svojih služkinjah. Bodisi, da ti ne store nič po godu — kakor Alfild in Anna; na koncu sta imeli pa tudi ti dve svoje

dobre strani. Ali so pa takšne kakor Sanna in zdaj Ingrid — nezmotljiva bitja, ki o njih ne smeš reči niti besedice. Oh ne, toda Uni —«

Sunkovito je vstala in pristopila k oknu.

»Moj Bog — ali boš zdaj zaradi takšne malenkosti jokala!«

»To je samo od tega, ker sem tako živčna —« Počasi se je odtegnila njegovim rokam in spet sedla za mizo, toda solze so ji še tekale po licih.

Malopridno je, kar delam, je pomislila. Da se tako jezim nanj. Zaradi cmo-kanja, ko žveči in pije, in da tako ropota z nožem in krožnikom.

Njegov tek me tako draži. In vendar bi morala biti res vesela, da je tako čvrst in zdrav. Moj Bog, kaj naj bi bilo iz nas, če njega ne bi več bilo? Saj res dovolj gara. Solze so ji pa še zmerom kar venomer tekale po licih.

»Uni, Uni. Ti ljuba, zdaj moraš poskusiti nekoliko jesti —«

»Ne, zdaj posedi ti, daj, da jaz pospravim.« je prosil, ko sta končala.

»Hvala, Kristian, bom rajši sama.«

Tako dobro in tiho je bilo v kuhinji — samo šumenje vode za pomivanje, ki je vrela na plinu. Bilo je dobro in pomirljivo, da je bila sama tu zunaj, s tolikimi zaprtimi vrati za seboj.

Spustila je zaveso. V kuhinji je postalo soparno, in če je morala le kaj malega postoriti, ji je pot obilil čelo, toda sicer se je iz vseh drugih stanovanj videlo k njej v njeno kuhinjo. Bila je ena tistih hiš, kjer si iz kuhinje, spalnice in jedilnice videl samo na dvorišče, podobno temnemu vodnjaku.

Uni se je pripravila k pomivanju — skoraj podzavestno je delala tako tiho, kolikor je le mogla.

Za otroke je bilo usmiljenja vredno, da so stanovali tako. Ubogi mali Lasse je vsa tri leta svojega življenja gledal na to grdo dvorišče. In tudi letos ne bodo mogli iz mesta. Za dekletci je bilo že nekoliko bolje, saj sta vsaj skoro vsako nedeljo lahko šli z očetom ven, v Nördmarko. Za Lasseja, zanj in za novega otročička je ostal pa samo prašni grajski park.

Lasse, sirotek, se je igral, imel krave in koze in kokoške in piščance — celo veliko kmečko dvorišče — pod svojo odejo. Samo mati in on sta lahko vse to videla. V resnici ni bil fantiček videl še nobene druge živali kakor konje in pse na cesti in nemirne mačke, ki so smukale čez dvorišče. In živali na Sankthanshaugenu. In podgane — gnisne podgane pri zabojih za smeti.

Oh! Lani sta bili Karen Inga in Nora posejali grah na vrtu — grah sta bili poteknili v razpoke med kamenjem na tlaku. Kakšno veselje je bilo, ko je pognal, in kakna žalost, ko je nekaj dni nato usahnil!

Kar bolna je bila od hrepenenja, da bi prišla odtod. Dolge dneve so jo obiskovale in mučile prikazni — sanje o starih, grčavih sadnih drevesih, ki kipe z napetimi brstiči v nemirno spomladansko nebo. Na starem vrtu je rastla trava bujno in svetlikajoč se med bohotnimi grmiči kosmulj, po stezah se je zelenil plevel. Sanjala je, kako sedi tam in nalahko ziblje otroški voziček in gleda Lasseja, kako se podi po bohotnem zelenju — tako kakor se je podila Nora po vrtu na Valleju, v oni spomladi, ko ji je bilo dve leti in ko je ležala Karen Inga v vozičku.

O, sinje morje španskega bezga, takrat junija na tistem vrtu! Oni dve prekrasni poletji na Valleju! Vendar je bila pa zima v stari, prepriha polni hiši tako huda, da si nista upala še druge preživeti v njej, ne ona ne Kristian. Nora je imela od septembra pa vse do maja bronhitido. In ona sama je bila tedaj še pri gledališču. Kadar je igrala, se sama zvečer ni upala domov, in kadar je prišel ponjo Kristian, jo je mučil smrtni strah za otroka, ki sta sama s služkinjo spala v gornjici stare lesene hiše. Da bi se peljala domov z avtom, je stalo toliko denarja. In tako so se spet preselili v mesto — sem, na Vrbovo cesto.

(Dalje prihodnjič)

NAŠE

POČITNIŠKE

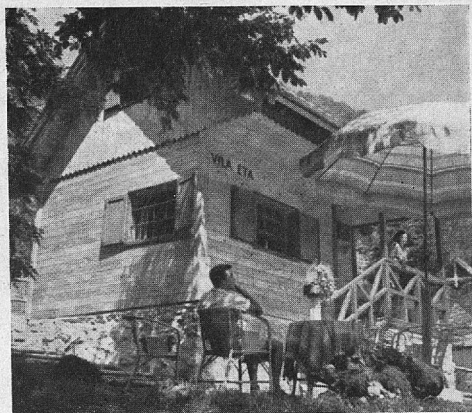
HIŠICE

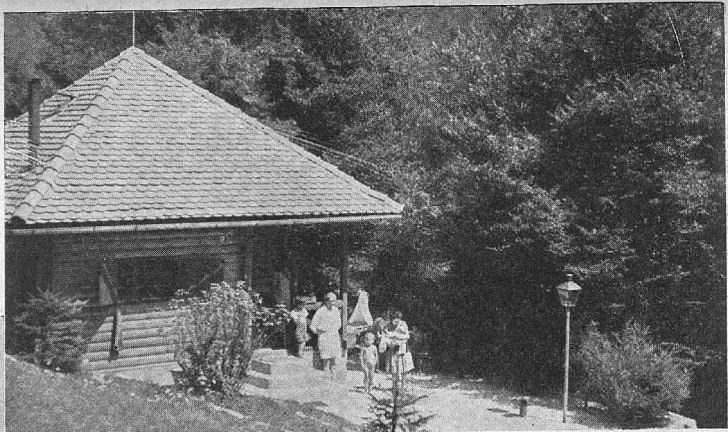
Življenje in delo v mestu silno napreza in obrablja živce današnjega človeka, črpa njegovo telesno in duševno silo tako zelo, da jo je mogoče nadomestiti samo s popolno sprostitvijo in s počitkom v naravi. Meščan zato nad vse rad preživi nedeljo zunaj mesta, in če

le more, odrine od doma že v soboto. Tako se je v ljudeh spočela želja, da bi si v krajih, kjer jim je bilo všeč, zgradili nov počitniški dom, kjer bi preživel svoj prosti čas v miru in naravi.

Tako so se rodile počitniške hišice — weekendske hišice (weekend, izgovori vikend, je angleška beseda in pomeni odmor ob zaključku tedna). Prvi so weekend praznovali Angleži, to nam že sam izvor besede pove. Anglež se odpelje iz mesta v soboto popoldne in ostane zunaj do ponedeljka dopoldne.

Vsak narod si 'weekend' uredi primerno svojemu življenjskemu standardu, razmeram, ki v njih živi, in pokrajini, kjer prebiva. Slovenija je kakor nalašč za graditev počitniških hišic, zato so zrasle povsod kakor gobe po dežju: na Gorenjskem, v okolici Bleda, Medvod, Mednega, na Dolenjskem, največ jih je pa menda v Iški pri Ljubljani. (Za to prelepo sotesko se je že udomačilo ime 'Iški Vintgari'.)

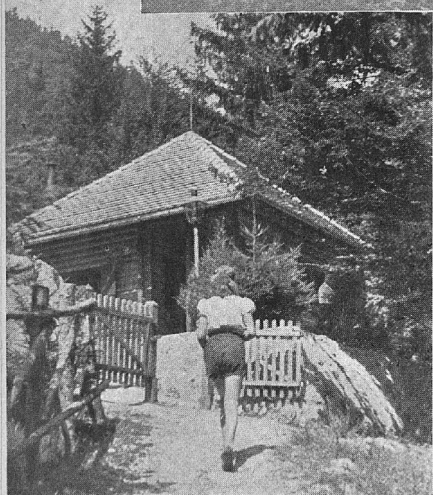

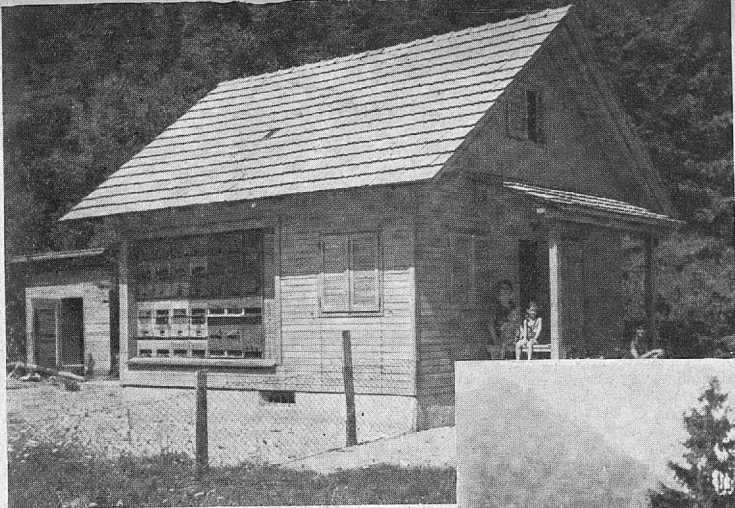

Iško bi lahko krstili tudi za 'dolino prijaznih ljudi'. Vsi tisti, ki so si v tej soteski postavili domove, puščajo svoj uradni 'jaz' doma in odhajajo na weekend sproščeni in dobre volje. Zivljenje v Iški je pač svojevrstno in čudovito, tako nepokvarjeno in naravno, da se ljudje nehote prilagode tolikšni preprostosti in postanejo sami prostodušni in naravni.

Ena in dvajset večjih in manjših hišic stoji v soteski, ki se lijakasto ozi proti jugu. Kristalno čista Iška si krči pot med gozdovi, oblikuje globoke tol-mune nad nakopičenimi skalami ali se pa peni v naravnih jezovih. Na obeh straneh kipe v sinje nebo sive, škrbinaste skale, porasle s smrekami in borovci. Vse je mirno in tiho, nihče ne strelja, zato se divjad ne boji ljudi. Z obeh strani curljajo po izlizanih skal-lah v Iško studenci, po nizki, mahoviti travi pa po-ganjajo ciklame.

V tem miru žive ljudje, ki se jim nikamor ne mudi. Ne priznavajo ure za gospodarja in merijo čas na metre. Njihovo življenje je preprosto, njihova hra-

na enostavna. Počitniške hišice so se jim tako priljubile, da v njih mnogi preživijo tudi pozimi vse nedelje in praznike.

Slike na teh straneh vam kažejo nekaj takšnih hišic in življenje v njih.

Slike vam po vrsti kažejo: 1. sl. Vila „Eta“, last g. prof. Švajgerja. — 2. sl. Prijeten kotiček ob vili „Eta“. — 3. sl. Počitniška hišica, last g. Jakhla. — 4. sl. Vhod v vilo g. Jakhla. — 5. sl. V tako idiličnem okolju stoje hišice v Iški. — 6. sl. Udobna hišica s čebelnjakom, last g. Žigona. — 7. sl. Počitniška hišica v Iški, last g. prof. Siča. — 8. sl. Tako skrbi za zabavo in dobro voljo v počitniški koloniji v Iški gospodična Mita Sičeva.

Obzornik

Tečaji za izobrazbo otroških vrtnic. Po pravilniku, ki je izšel v Službenih novinah od 5. avg. t. l. se bodo s tekočim letom ustanovili tečaji za izobrazbo otroških vrtnic na učiteljskih v Ljubljani, Sarajevu, Novem Sadu, Kragujevcu, Aleksincu, Skoplju, na Cetinju in na ženskem učiteljsku v Beogradu. Stroške za tečaje nosijo banovine. Tečaj bo trajal eno leto, in sicer od 11. sept. do 18. junija. Kandidatke se sprejemajo na podlagi tečaja, ki ga predpiše ravnateljstvo učiteljskega. Rok za prošnje je do 11. sept. V tečaj bo lahko sprejetih 20—30 kandidat, ki so končale 4 razrede gimnazije ali meščanske šole in napravile malo maturo. Nadaljni pogoji za sprejem so: starost najmanj 17 let, lepo vedenje in dober glas ter poslušnost za petje. Pouk se bo vršil v prostori učiteljskega. Poučevali bodo učitelji učiteljskega in učiteljica otroškega vrtca. Izpiti se bodo polagali od 6. do 28. junija vsako leto.

Slovenka — specialista za očne bolezni. Izpit za specializirano očne bolezni je nedavno položila dr. Carmen Dereani, hčerka primarija, dr. Ernesta Dereanija, specialista za očne bolezni v Ljubljani.

40 letnica Bolgarske ženske zveze. Pred 40 leti so si bolgarske žene ustanovile zvezo svojih društev; njen glavni program je bil: borba za žensko volilno pravico, dalje prosvetno delo, ki ga z izredno vnetostjo ter z uspehom vrši 135 v Zvezi vključenih ženskih organizacij. V 40 letih dela so bolgarska ženska društva s svojo agilno Zvezo na čelu dosegla velikanske uspehe. Bolgarska ima danes žensko volilno pravico, sicer ne v polnem obsegu, vendar lahko voli. Bolgarska ženska društva vzdržujejo celo vrsto sirotišč, ljudske in šolske kuhinje, zavetišča in domove za stare in onemogle, jaslice za malo dečo, otroška dnevna zavetišča, zdravstvene posvetovalnice, otroška igrišča i. dr. Dalje vzdržujejo ženske organizacije tudi 40 dekliških, večinoma obrtnih šol z letnim denarnim prometom okoli 10 milijonov

levov. Vlada prav v izdatni meri podpira delovanje Bolgarske ženske zveze in v njej vključena društva. Zveza sama ima v Sofiji veliko zgradbo s hotelom, kjer dobe siromašne žene z dežele ali od drugod brezplačno prenočišče. Dalje vzdržuje Zveza Višjo socialno šolo, kjer se dekleta z dovršeno gimnazijo pripravljajo za poklic strokovnih socialnih delavk. Zvezin odsek za pomoč revnim porodicam pa nudi bodočim materam in njihovim novorojenčkom v svoji posvetovalnici stvaren poduk in dejansko podporo. S pomočjo mestnih ženskih organizacij in Društva za narodno zdravje prireja Zveza končno še v sofijskih predmestjih dvomesečne tečaje s teoretičnim in praktičnim podukom v gospodinjstvu, materinstvu in zdravstvu. Za te tečaje vlada med predmestnim ženskim prav posebno zanimanje. S ponosom in z največjim zadovoljstvom lahko gleda Bolgarska ženska zveza na ogromno, neprecenljivo prosvetno, socialno, karitativno in feministično delo, ki ga je s svojimi vključenimi društvi izvršila v 40 letih. Blagoslovljeno je bilo to delo in je rodilo stoteran sad pač zato, ker imajo bolgarske žene za seboj vso bolgarsko javnost z najvišjimi oblastmi vred. Na Bolgarskem vse upošteva in priznava koristne težnje in stremeljenja ženskih organizacij in jim vsakdo nudi bogato pomoč.

Žene izumiteljice. Ameriška kemičarka Jacquellina S. Front je izumila nov postopek, ki omogoča v par urah sveže tobakovo listje tako predelati, da je tobak takoj uporaben za izdelavo cigaret in smotk. Prej so potrebovali za to nekaj tednov. — Avstralka, ga. Mary Frank pa je sestavila nov električni stroj za striženje ovac. Izumitev je zato važna, ker je v Avstraliji ovčjereja zelo razvita in strižejo letno na sto in sto tisoče ovac.

Ženska volilna pravica v Kanadi. Po kanadskem drž. zakonu so imele žene že dolgo volilno pravico. V resnici pa jo je začela izvajati država šele v letošnjem letu.

Umetnost

Mladinske predstave v pretekli dramski sezoni (1939/40).

Naša drama vpripori vsako sezono kakih 20 predstav, ki so namenjene ljubljanskim mladikom. Letos so jim predvajali 5 igrice, med njimi eno noviteto, to je bila Kästnerjeva dramatisacija »Emil in detektivi«, ki je doživela le 2 reprizi. Zdi se, da si je drama vzgojila mlado publiko v povsem drugo smer, kajti Gollieve pravljčne igre, n. pr. Snegulčica (4 predstave), Princeza in pastirček (5 predstave), Peterčkov poslednje sanje (3 predstave), ki so na programu že par desetletij (n. pr. Petr-

čkov poslednje sanje) imajo še vedno mnogo obiskovalcev, neugnanega drobiža in njih mamic.

Otroci imajo do gledališča nedvomno svojski, močan odnos. Vsakega otroka privlači oder, skrivnostno dogajanje na njem, z magično silo vplivajo nanj luči, ples, glasba. Da se je pri nas posvečalo mladinskemu programu nekoliko manj pozornosti, kot se zdi vredno in potrebno, je razumljivo. Manjka nam umetniško polnih mladinskih odrskih del, ki bi mogla približati otroku poleg pravljčnega sveta tudi sliko realnega, sodobnega dogajanja. Podobno

pa se godi skoraj vsem oficijelnim odrom v Evropi in ne zaostajamo za njimi. Drugi vzrok je velika zaposlenost osebja naše drame (okrog 20 premier na sezono je garanje), ki jim mladinske predstave nujno morajo pomeniti neke vrste nadur, pa jim kljub temu posvečajo nezmanjšano pozornost in v veliko ljubeznijo in prizadevnostjo igrajo hvaležnemu drobižu.

Važna pa je predvsem zahteva mladinskih predstav po posebnem režiserju, ki bi z umetniške in vzgojne plati pravilno dojel bistvo in pomen odrskega dogajanja z ozirom na otroka. Te predstave pa bi morale biti dostopne večini slovenske mladine in ne le tistemu drobnemu procentu ljubljanske, ki more plačati vstopnino. Da so to zahteve, ki daleč presegajo okvir dela naše drame, je razvidno samo po sebi.

K. V.

Pavlihov oder v Ljubljani

V Ljubljani je prof. Kuret, vodja igralske družine v našem radiu, ustanovil Pavlihov

oder, ki je prvi te vrste med Slovenci. Pavlihov oder igra s prvimi slovenskimi ročnimi lutkami, ki so izdelane po načrtu ing. Pengova.

Taka ustanova utegne biti za slovensko mladino pomembna. Stavi pa velike zahteve voditelju in njegovim sodelavcem, ne le glede etične in estetske vrednosti predvajanih del, ampak tudi z ozirom na strokovno izobrazbo poštvalnih mladih igralcev. Ko bomo imeli vrsto domačih igrice, neoporečnih z vzgojnega in umetniškega vidika, ki bodo igrane v lepem jeziku in spremljane z neoporečno glasbo, bo šele mogel Pavlihov oder v polnem obsegu vršiti svojo nalogo kot posrednik humorja in zlate dobre volje mlademu občinstvu.

Novi Pavlihov oder pa bo nosil hkrati odgovorno nalogo: biti vzor in višek lepega dela z ročnimi lutkami ostalim Pavlihovim odrom, ki bodo gotovo našli svojih igralcev in občinstva po vseh slovenskih solah.

K. V.

Nove knjige

Marjan Bohorič: Spolno življenje. Kratek opis zdravega in nezdavega spolnega življenja za spolno zrelo mladino (v puberteti) in za vse ostale starejše ljudi. — Str. 92. Založil D. Mizerit, Zidani most. Ljubljana 1940. — Knjižice o spolnem življenju so pri nas razmeroma še nov in redek pojav in zato zanimive. G. Bohorič je razdelil svoje delce na dva dela: I. Naravno spolno življenje (Otroška spolnost in zorenje. Onanija. Spolno občevanje. Kdaj je oploditev možna in kdaj ne? Nosečnost in njeni znaki — Porod. Občevanje med porodom in nosečnostjo. Klimakterij); II. Nenaravno spolno življenje, v katerem oddelku v glavnem polemizira s sedanjo spolno vzgojo, govori na kratko o prostituciji in homoseksualnosti, o motnjah spolnega občevanja, preprečevanju zanositve in splavu ter o spolnih boleznih. Dodaja še nekaj misli znanih piscev o spolnem življenju.

Nujno je, da tako majhna knjižica ne more mnogih vprašanj niti načiti in mnogih ne dovolj obravnavati. Zato se pri ocenjevanju ne bom spuščala v podrobnosti. Vendar se mi zdi, da je snov precej neenakomerno razdeljena. Poglavlje o normalnem spolnem življenju obsega n. pr. zgolj 28 strani, ono o nenormalnem pa 64. To je v knjižici, ki je baje namenjena mladostnikom kot nekako prvo navodilo, nekoliko presenetljivo. In onaniji sami je posvečenih kar 10 strani, kar vsekakor ni v razmerju z njeno važnostjo v življenju.

Spolh se mi zdi, da je glavna napaka knjižice v tem, da poskuša dati preveč v premajhnem obsegu. Skuša govoriti obenem mladostnikom (in puberteta sega, lahko rečemo, od 11. do 21. leta in med pubertetniki raznih let je ogromna razlika!) in poskuša učiti odrasle. Pisec sam pravi na str. 82: »Pomnite, da ni vsaka stvar za vsakega in ob vsakem času.«

To je popolnoma res, a prav tu greši njegova knjiga.

Kratka poglavja o temeljnih dejstvih spolnega življenja so za mladino premalo, odraslim odveč. Poglavja o spolni vzgoji, ki so očitno piscu najbolj pri srcu, so vsekakor namenjena odraslim, vzgojiteljem, ne mladini. In poglavja o raznih spolnih zablodah nikakor niso primerna vsem mladostnikom. Bolje bi bilo, ako bi pisec napisal dve knjižici — eno res za mladino, preprosto, z natančnejšim opisom naravnih spolnih pojavov in nekaterimi nauki, in drugo za odrasle, za vzgojitelje.

Prav je le, da je spet enkrat nekdo spregovoril za pametno in naravno spolno vzgojo otrok in za boljše, nežnejše pojmovanje zakona in ljubezni pri nas — saj je res menda redkokje toliko surovosti v tem oziru kakor pri nas. Res je, da se moski rogajo tovarišu, ki je obziren in nežen do žene, in ga zasmehujejo s »copatarjem«. In res je tudi, da je ta surovost posledica napačne spolne vzgoje. Vse to je bilo prav povedati.

Ta poglavja bodo odrasli s pridom brali — naši starši in vzgojitelji, ki v napačni sramežljivosti toliko zagreše nad poverjeno jim mladino. Starejšim pubertetnikom, recimo od 18. leta dalje, bo knjižica lahko koristila, saj pred njimi so že vprašanja zakona in vzgoje otrok. Mlajšim pubertetnikom pa knjiga ni primerna.

O. G.

Publikacije Mladinske Maticе za leto 1940.

Zvesta starim tradicijam je Mladinska Matica tudi topot ob zaključku šolskega leta dala slovenskemu otroku tri knjižice, ki zopet pomenijo lep dar naši mladinski literaturi, ki je v nemali meri prav po zaslugi omenjene ustanove dosegla tako zavidljivo višino. Knjižice Mladinske Maticе so prejeli naročniki Na-

šega roda (okoli 22 tisoč po številu), ki je ena najboljših revij v sodobnem jugoslovanskem mladinskem slovstvu. Vsebinska letošnjega Našega roda je izredno aktualna, vsa v duhu časa, ker se ne izogiba realnosti, temveč skuša biti vodnik in nositelj zdravih idej tudi v sedanjih neurejenih razmerah. Prav zato so tri knjižice MM logičen zaključek devetih bogatih zvezkov omenjene revije.

Prva, Arnošta Adamiča povest o koncu vojne »Ljudje v viharju«, je knjižica razgibane vsebine o dogodkih, ki so se ob koncu svetovnega klanja dogajali na italijansko-avstrijski meji. Čeprav je namenjena otroku višjih razredov, bi vendar pričakovali, da bo pisana razumljiveje otroški duši, ker so nekatera mesta v oblikovnem pa tudi vsebinskem pogledu obdelana pretežko. Zato pa bodo povest s tem večjim užittkom brali starejši in posebno oni veterani po naših vaseh, ki so bili sami priča nekaterim vojnim dogodkom, ki so v povesti izredno plastično opisani. V jezikovnem pogledu bi avtorju, a tudi tiskarskemu skratu lahko očitali nekatere nerodnosti. Ilustracije enega najboljših slovenskih slikarjev, Božidarja Jakca, so risane z znano tehniko in so knjiži najprimernejši okras.

Pavel Kunaver, znan že v Našem rodu po gospodarskih in literarno zgodovinskih poljudno pisanih člankih, je napisal »Zaklade sveta«, kjer razpravlja o pomenu, načinu pridobivanja in uporabi vseh važnejših pridelkov naše zemlje, kakor bombaža, gumija, čaja in podobnem. Knjiga je izredno pestra, zanimiva in poučna. Jezik je dovolj lahek, vsako poglavje se lahko obdela kot enota in prav zato je knjiga otroku razumljivejša, čeprav nam govori o čisto tujem svetu. Učitelju višjih razredov bodo »Zakladi sveta« pri pouku v veliko oporo.

»Upornice« plodovitega mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča so namenjene najmlajšim. Snov je pisatelj vzel iz kraljestva čebel. Avtorjev namen je bil, da otrok zasluži važnost organizirane družbe, kjer sta oblast in delo pravično razdeljena, da prikaže vse razdiralne učinke raznih nergačev, ki hujskajo k uporu, ker se boje dela in hočejo živeti na račun drugih. V kolikor bo šel najmlajši čitatelj mimo te glavne ideje povesti, pa bo lahko užival pri branju izredno razgibanih dogodkov v panju, ki so pisani v živahnem, lahko umljivem jeziku. Vsi pogovori so pisani v rimani besedi, s čimer povest le pridobi pestrosti. Dosedaj še malo znana slikarica Marija Trekova se je lepo uveljavila in skrbno, realistično risani

prizori so v skladu z vsebino »Upornice«.

Publikacije Mladinske Matice pomenijo dar mladinskemu slovstvu, saj lahko te tri knjižice z vsem zaupanjem v njih etično vrednost izročimo v roke našemu otroku.

M. R.

ZLATA KNJIGA ZA NAŠE GOSPODINJE

Minka Govékarjeva: **Konserviranje**. Tiskovna založba v Mariboru. 1940. Str. 220. Uredil Andr. Pčelnikov. Cena vezani knjiži Din 100.

V času, ko ne more nihče živeti od danes na jutri, marveč si morajo zlasti gospodinje pripraviti zaloge za čim daljšo dobo, nam je strokovna sestavljena knjiga Minke Govékarjeve »Konserviranje« posebno dobrodošla. V poljudnem, čistem jeziku ter v lahko razumljivi obliki nam avtorica daje podrobna navodila in napotke, kaj vse in na koliko različnih načinov si lahko ohranimo sadje, zelenjavo, gobe, meso, ribe, skratka vsa živila čim dalje sveža, kako jih konserviramo za dolgo dobo potom vlaganja, kisanja, sušenja, neprodušnega vkuhanja itd. Knjiga je razdeljena na mnogo poglavij. V vsakem najdemo najprej Splošna navodila, ki jim slede vsakokrat številni recepti z natančnimi popisi, kako je treba postopati. Gospodinja, ki pregleda knjigo Konserviranje, bo spoznala, da zlasti kar se tiče sadja in zelenjave, vse lahko ohranimo za pozneje in da nam ni treba niti najmanjše malenkosti zavreči: vse se lahko koristno porabi, vkuha, skisa, vloži v sladkor, kis ali slanico, predela v slastne pijače, vloži, posuši... Neverjetno, koliko raznovrstnih postopkov je za konserviranje živil, za prirejanje likerjev, sadnih sokov, vin in kisov. Izbera je res velika, a kar je glavno: izvedba je malodane povsod lahka in po možnosti cenena. Knjiga Konserviranje je tudi zunanje jako čedno opremljena, ima okusno vezavo v raznih barvah ter je zelo praktično in pregledno urejena. Razen glavnega pregleda vsebine ima tudi še podroben seznam vse tvarine v abecednem redu. Tako je torej knjiga lahko uporabna in prinaša vse pri nas uvedene, a poleg tega tudi še najraznovrstnejše v inozemstvu uporabljane recepte konserviranja živil. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je ta slovenska strokovna knjiga, ki je po svojem obsegu in po bogastvu vsebine sploh prva te vrste, eno najboljših del v kuharski književnosti. Cena 100 din popolnoma odgovarja vrednosti knjige, ki nam je prav sedaj nujno potrebna. Knjiga je naprodaj v vseh knjigarnah.

Največji pesnik sveta

Ko je Gabriele d'Annunzio živel na Francoskem, je nekoč dobil pismo s kratkim naslovom: »Največjemu pesniku Italije.«

Pesnik je pismo zavrnil, češ da ni največji pesnik Italije, ampak največji pesnik — sveta.

Javni dogodki doma in po svetu

DOMA:

Prvo obletnico vlade narodnega sporazuma smo praznovali 26. avgusta t.l. Posledica sporazuma s Hrvati, dela kneza-namestnika Pavla, predsednika vlade Dragiše Cvetkovića in voditelja Hrvatov dr. Vladka Mačka, je bila sestava nove vlade, v katero so stopili tudi zastopniki Hrvatov z dr. Mačkom na čelu. Nova vlada je takoj izdala uredbo o banovini Hrvatski, s čimer so Hrvati dobili oblast na svojem narodnem ozemlju. Sporazumu so sledile druge uredbe, med njimi važna uredba o finansiranju banovine Hrvatske. Na obletnico sporazuma je vlada izdala več važnih gospodarsko-političnih uredb.

Pomanjkanje nekaterih pridelkov se zadnji čas občuti pri nas. V Sloveniji smo občutili zlasti pomanjkanje koruze, pa tudi v Slavoniji in Banatu je nimajo na prebitek. Vzrok so slaba letina in neurje. Oblasti so maksimirale cene nekaterim pridelkom in določile maksimalni dobiček veletrgovcem za določene vrste blaga, posebno uvoženega. Med drugim so maksimirale cene za drva. Po vsej državi bodo zgradili skladišča za žito, v katerih bo shranjenih po 50 vagonov žita. Glede sladkorja so finančne oblasti ugotovile, da ga ne bo zmanjkalo, ker smo ga letos dovolj pridelali, le sladkorno peso bodo začeli predelovati nekaj pozneje kakor druga leta.

Politično razmerje med Rusijo in Jugoslavijo se počasi ureja. Konec preteklega meseca je prispelo v Beograd stalno rusko trgovinsko zastopstvo. Pretekli teden je pa odpotoval v Mosko vojni ataše pri jugoslovanskem poslanstvu, generalštabni polkovnik Zarko Popović.

Naše trgovinsko ministristvo je podpisalo trgovinske pogodbe z Nemčijo, Turčijo in Grčijo o živahnejši izmenjavi blaga. Nemčiji bomo dobavljali več kovin in žita. Z Grčijo se je trgovina precej povečala, iz Turčije bomo pa uvažali nekaj bombaža. Posebna trgovinska delegacija se mudi v Rusiji, kjer bo proučila možnost uvoza surovin iz SSSR.

Uredbo o pomožni vojski je izdal vojni in mornariški minister. V pomožno vojsko spadajo vsi moški, rojeni leta 1925. ali prej, dokler ne stopijo v stalni kader, vsi nesposobni, ki plačujejo vojnico in so zmogni lažjih del, in vsi pred 1889. letom rojeni do 65 let stari moški, sposobni za telesno delo, in do 70 let stari, če so sposobni za duševno delo.

PO SVETU:

Nemška vlada je pretekli mesec povabila v Solnograd rumunske, madžarske, bolgarske in slovaške državnike na razgovore. Njihov namen je bil stabilizirati razmerje med podonavskimi državami. Nemčija je predlagala, naj odlože revizijo mej do konca vojne, ali naj se pa med seboj mirno pobotajo. Posledica razgovorov v Solnogradu je, da so se Bolgari in Rumuni sporazumeli glede odstopa južne Dobrudže. Me-

ja naj bi potekala od donavskega pristanišča Silistrije v ravni črti do Mangalije ob Črnem morju. Rumunija se pogaja tudi z Madžarsko glede Transilvanije, toda pogajanja se ne premaknejo z mrtve točke. Rumuni so namreč madžarske predloge odklonili kot popolnoma nesprejemljive. Rumuni so v skrajnem primeru pripravljeni dati Transilvaniji samostojnost pod protektoratom SSSR.

Nemški napad na Anglijo se je začel z vso srditostjo. Nemci so cel teden dni s stotinami letal napadali angleško otočje in bombardirali London, važne vojaške naprave in pristanišča. V Rokavskem prelivu sta na delu nemška in angleška mornarica, na obali pa tudi nemško težko topništvo, ki čez Rokavski preliv obstreljuje angleško obalo. Ne počiva pa tudi angleška vojska. Izgube so bile sleherni dan na obeh straneh ogromne, seveda so si pa poročila o tem v kričečem nasprotju. — Zadnje dni so nemški letalski napadi na Anglijo popustili.

Italijani se trudijo, da bi Anglijo spravili na kolena v Sredozemskem morju in v njenih afriških kolonijah. Neprestano napadajo najobčutljivejše točke in hkrati vrata v njihove kolonijske posesti: Gibraltar, Malto in Aden. Italija je posebno napadala v angleški Somaliji in se ji je posrečilo zasedeti glavno mesto Berbero. Angleži so se umaknili iz Somalije in vzeli s seboj vse orožje. Uradni komunikacije pravi, da Angleži potrebujejo čete drugod, zato so jih umaknili iz Somalije. Iz istega razloga so umaknili svoje čete tudi iz nekaterih mest na Kitajskem.

Franciji grozi lakota. Milijoni beguncev s Francozi v nezasedeni Franciji vred so brez najpotrebnejše hrane in ker letošnje žetve zaradi vojne skoraj ne bo, grozi Franciji letošnjo zimo veliko pomanjkanje. Američani so začeli akcijo za pomoč zasedenim deželam, saj preti 18 milijonom ljudi lakota. Posebno se je za pomoč zavzemal bivši prezident USA Hoover, ki je tudi po svetovni vojni organiziral enako pomoč Nemčiji. Vlada USA je to pomoč odklonila, češ da nima poročila, da je ne bo Nemčija izrabila zase. Poleg tega Anglija odločno blokira tudi Francijo, ki je zdaj odrezana od slehernega uvoza iz prekmorja.

Amerika se pridno oborožuje. Ameriški kongres je dovolil spet nove kredite za oboroževanje, tako da so letos namenili za vojaške potrebe že 700 milijard dolarjev. Vojni odbor je sprejel osnutek zakona o uvedbi splošne vojaške dolžnosti v Ameriki. Potrebo oboroževanja je izprevidel predvsem Roosevelt, ki že tretjič kandidira za presidenta. Amerika je Anglijo prosila, naj bi ji odstopila nekaj pomorskih in letalskih oporišč ob ameriški obali. Hkrati je sklenila zvezo s Kanado za obrambo zahodne poloble. Angleška mornarica je zasedla danski otok Grönland. Tudi Mehika je uvedla splošno vojaško dolžnost in se začela oboroževati.

Položaj neporočenih mater in njih otrok

Neporočene matere imajo mnogo več skrbi in truda s svojimi otroki kakor poročene. Zakaj? Malo je neporočenih mater, ki lahko same vzdržujejo otroka tako, kakor bi živel v zakonu, kjer služi mož za ženo in otroke. Navadno da dekleta nezakonskega otroka v rejo pač k tistemu, ki ga je voljan sprejeti za malo oskrbovalnino, in to že takoj po rojstvu. Kako veliko gorje nalaga taka mati sebi in svojemu komaj rojenemu otroku, se ne da niti popisati.

— Mati hiti za delom in mora biti zadovoljna s kakršnim koli ravnanjem. Kako pa ravnaajo mnoge skrbnice ali skrbniki z otrokom, ki jim je izročen v rejo, vsi dobro vemo. Le malo je ljudi, le malo žena, malo mož, ki bi ljubili v varstvo jim izročene otroke tako kakor svoje.

— Vse to gorje pa nastaja samo svled prevelike zaupljivosti mladih deklet. Dajo se zapeljati in pregovoriti od raznih možkih, ki jim prisegajo večno zvestobo in zakon, a se le prečesto pokaže, da nimajo niti volje, niti sredstev za zelitev. V svoji lahkomišelnosti nakopljejo taka dekleta nedolžnemu otroku velikansko gorje. Marsikatera se izgovarja pred ljudmi, ki jo opominjajo k premišljenosti: »Saj bom sama trpela.« Ni res, glavno in vse trpljenje bo prejel otrok; njeno trpljenje je proti otrokovemu malenkost.

Dolžnost mater je zato, da usmerjajo vzgojo svojih hčer v pravec *resnobe, dela in polne odgovornosti* za vsa njihova dejanja in nehanja. Neštevilni žalostni primeri iz vsakdanjega življenja naj bodo dekletom strašilni vzgled, da ne bodo nasledala raznim brezvestnim lahkomišljenjem in pohajkovalcem, ki iščejo samo kratkočasje, zabave, a se umaknejo kakor hitro zahtevajo od njih tudi odgovornost. Dekleta naj ne hodijo premlade s fanti. Naj se ne boje, da ne bodo dobile moža; poštna delavna, resna in skromna dekleta navadno že dobi življenskega tovariša, sebi enakega; nepremišljena dekleta, ki premlada hodijo s fanti, pa fantje samo izkoriščajo, a potem pustijo same.

Dekle naj vodi vzdržno življenje, ako ima kaj ljubezni, če ne do otrok, pa vsaj do same sebe, da je ne bi nekoč njeni otroci preklinjali, ker jih je spravila v nesrečo.

Tudi marsikatera poročena žena ni delala prav, ako je silila v zakon brez zadostne gnotne podlage. Kaj bosta potem dala otrokom? Ko uvidita, da ne moreta skrbeti za potomce, ki bosi in pomanjkljivo oblečeni ter lačni, tavajo okrog, jih pošljeta v tujo hišo služiti, čeprav so komaj shodili. In zopet je otrok pri tujih ljudeh in vemo, kako se mu tam godi. Delati mora, neprestano delati, za malo hrane, nekaj raztrganih oblek in nič ljubezni. — Kako bo vzrasel tak otrok? Saj vemo, kakšne so

cvetice brez sonca; še cvesti ne morejo in če cveto, so njihovi cvetovi blede. Tako je tudi z otrokom brez materine ljubezni. Materina ljubezen je sonce, ki daje otroku rast, moč, pogum in mu rdeči lica.

Dekle, fant, ki vesta, da nimata s čim vzdrževati družine, naj se ne poročita kar na slepo srečo. Naj gresta za nekaj časa služiti v kako mesto, da si poprej kaj pridobita in si ustvarita pogoje za kolikor toliko prijeten dom, bosta svojim otrokom lahko dajala materinsko in očetovsko ljubezen — saj jim jo bodo otroci na njihova stara leta radi vračali.

A. Ž.

Priženjeni ali primoženi otroci

Nepopisno težka je odločitev za novi zakon, ako ima vdovec ali vdova ali pa imata celo oba otroke iz prvega zakona. Predvsem je treba pravično, z največjo vestnostjo urediti *gnotno* stran. To se zgodi edino pametno še pred novo poroko pisмено pri notarju, ki po svoji praksi predvideva vse mogoče morebitnosti tako, da v nikakem primeru ne bodo mogli biti oškodovani otroci prvega in morda drugega zakona.

Druge, enako važna stran je *moralna*, to se pravi temeljito in globoko razmišljanje, ali boš kot očim ali kot mačeha mogel biti do tujih otrok tako dober, skrben in pravičen, kakor bi jim bil pravi oče ali prava mati. Če čutiš, da tega ne boš sposoben, ne sklepaj novega zakona, ki ti privede v hišo tuje potomce, ako nočeš, da boste vsi nesrečni v večnem nemiru in razdoru. Saj je nemogoče, da bi ljubil priženjene otroke tako kakor svoje lastne. Kri ni voda. Toda na zunaj ne smeš delati in kazati nobenega razločka med svojimi in priženjenimi ali primoženimi otroki. Ne v obleki, ne v hrani, ne v darilih, ne v kazni ne sme biti nikakega razlikovanja. Otroci morajo čutiti, videti in slišati, da so vsi enaki, enako ljubi očimu ali mačehi, očetu ali materi. Le tedaj bodo otroci srečni, vedri, a tudi dobri in vdani. Saj otroci niso krivi novega zakona in novega bremena z novimi, tujimi otroki. Le tedaj bo vladala med zakoncema neporušljiva skladnost.

Zločinsko je, ako se mačeha, ki je vse-kakor vrinjenka v staro obitelj, zanima le za korist lastnih potomcev ter izkuša moževe otroke kakorkoli, gnotno ali duševno,

oškodovati. Zločinska je zahteva mačeh, naj se njenim otrokom umaknejo otroci prvega zakona morda celo iz hiše. Sovražstvo med otroki dveh zakonov se prej ali slej maščuje na mačehi in sramota ostane neizbrisna na nji. Isto velja za moža, ki se je priženil in odriva otroke iz ženinega prvega zakona. Ni bolj nesrečnih otrok kakor tisti, ki so morali iz rojstne hiše zaradi neumne nove ljubezni očetove ali materine, ki nista sposobna, da bi bila enako pravična do vseh potomcev.

Cesto odklanjajo otroci takoj mačeho ali očima in goje v svoji ljubosumnosti mrznjo,

ker se čutijo prikrajšane. Zaman se trudi očim ali mačeha, da bi otroke pridobila. Takrat je treba potrpežljivosti in počasnega pridobivanja otroških nezaupnih, vedno sumljivih src. S taktom brez vsiljivosti se da zmagati vsako dušo, najlažje pa otroško. S časom se otroci že prepričajo, da jim je očim res dober ali mačeha res prijazna, in vdajo se. Tudi otroke je treba učiti, da ne delajo med sabo nobenega razločka in so si dobri polbratje in polestre. Tuje sovražno hujskanje je treba odbijati in pobiti z dobroti in pristrčnosti. Kar je usoda povežala, naj plemenitost utrjuje in krepi.

Iz življenja v življenje

Prvi koraki v življenje

Bojazljiv in obotavljajoč se je prvi korak v življenje pri nekaterih ljudeh; pri drugih je smel in lehkomišeln. Nad vsemi pa visi isto vprašanje: ali doseže srečo, po kateri hrepeni, ali dospe do cilja, kjer bo žel uspehe? — Vedno težja postaja pot v življenje in do uspeha, zmerom hujši so izpiti, neprestano se dvigajo zahteve in se poostrejuje pogoji. Tekma je od leta do leta bolj napeta. Uspeh doseže hitro le oni, ki se je zadostno pripravil na borbo in je znal pravilno izkoristiti svoje sposobnosti ter jih začel uporabljati na prvem mestu in v pravem trenutku. Zato ne sme biti človekov prvi korak niti bojazljiv niti lehkomišeln, pač pa mora biti preudaren, neustrašen in vztrajno usmerjen k jasno določenemu cilju.

Priljubljen za življenje

Najboljše orožje je samozavest, zaupanje v samega sebe. Kar znajo drugi, moram znati tudi jaz, kar je mogoče drugim, mora biti mogoče tudi meni! S tem načelom zmagujemo. Kdor se ga drži, napreduje in doseže, kar hoče. Življenje ni igra, temveč je deloven dan, brezkončna veriga borb, nepretrgana vrsta zaletov, naskokov, pa umikov, novih poizkusov. Nepretrganih napadov z desne in z leve, a nikoli brez načrta, vedno le naprej. Ni ga poklica, ki bi ne zahteval temeljite strokovne izobrazbe in čim popolnejše priprave. Dolgo, mučno se mora vežbati vojak, dolgo, z najhujšim samozatajevanjem se mora učiti gledališki igralec ali pevec, dolgo, z naporom vseh svojih duševnih sil se morajo pripravljati bodoči zdravnik, odvetnik, notar, tehnik, treba je dolgih let trdega dela in mučnih izkušenj, da postane človek trgovec, industrijalec, mnogo znanja in napetega razmišljanja zahteva znanje vsake boljše, finejše obrti. Zakaj nihče ne pade učen in spreten iz oblakov na zemljo, temveč vsak si mora znanje, učenost in spretnost z

vztrajno marljivostjo šele pridobiti ter jih vse življenje dopoljevati in razširjati, ako hoče obstati v tekmi.

Prvo je torej po splošni šolski omiki, da si pridobiš strokovno usposobljenost. Zakaj svojo ladjo moraš usmeriti v kakršenkoli, pa vsekakor jasno in zavestno določen pristan. Če nimaš cilja, boš sredi morja obital, ali se potikal po raznih potih, toda ne dosepeš nikamor.

Poleg strokovne usposobljenosti je pa treba človeku, da si razširja duševno obzorje na vse mogoče strani. Zakaj nikoli ne veš, ali ti ni določila usoda drugačen cilj, kakor si si ga izbral sam. Človek mora izkušati, da zna vse, da se nauči tega in onega, kajti le usoda, nedoumljiva višja volja vlada naše življenje. Pamen človek noče biti igrača usode, a pripravljeno mora biti, da ga vrže v nov, čisto nepričakovan pristan in da ravno v njem najde svojo srečo, svoj uspeh.

Samozavest

Zaupanje vase je prva stopnja do zaupanja drugih v nas. Ako se zavedamo, da smo si pridobili temeljito strokovno znanje, ali da je naše duševno obzorje dovolj široko, da smo res sposobni še tega in onega, ako se ga je treba lotiti, ako smo si znali ustvariti neomajno voljo, da izpolnimo, kar hočemo ali kar drugi zahtevajo od nas, smo lahko ponosno samozavestni. Samozavesten človek ni domišljavec, ki si domišlja, da vse more in zna, čeprav se je premalo učil in se le površno pripravljaj na poklic. Samozavesten bodi le takrat, ako si z delom, z uspehi dokazal svojo polno usposobljenost. In nikoli se ne bahaj, da si mož in pol, da si vzorna žena! Veruj, zaupaj vase, a tega ne razkazuj! Ne dokazuj svojih vrlin z besedami, temveč le s svojim delovanjem. Prav gotovo spoznajo tudi drugi tvojo vrednost. Na zunaj skromen in tih, v srcu pa ponosen z zavestjo: »znam, kar hočem!« boš ljudem prikupen in spoštovan. In lahko boš stopal skozi življenje.

Krista K.

Poškodbe po strelu

Letošnje leto že od zgodnje pomladi malodane vsak dan grmi in se bliska. Pogosto bremo v časopisu in slišimo po telefonu, koliko smrtnih žrtev je zahtevala strela, koliko nezgod je povzročila in koliko poslopij upepelila. Zato se nam zdi potrebno, da podamo nekaj navodil, kako se je ljudstvu ravnati ob nevihtah, kadar se bliska in grmi.

Poškodbe po strelu v splošnem niso redke; večinoma so smrtno. Po strelu udarjen človek je lahko mahoma mrtev ali pa ga strela samo omami. Strela ubije človeka, kakor bi trenil, bržčas s tem, da mu ohromi živčna središča — nato se takoj ustavi srce in dihanje. Ljudje, ki jih je strela treščila ob tla in jih samo omamila, pozneje ne vedo povedati, da bi bili kaj čutili. Ne pozna se jim nič drugega kakor znaki ohromelosti ali pa površne opekline. Saj še nekateri po strelu ubiti ne kažejo na koži skoraj nikakih znakov povzročiteljice smrti.

Kako prečudno hudomušno ravna včasih strela, je pokazal v letošnjem juliju primer v Brusnicah: Strela si je pri nekem posestniku poiskala pot skozi streho, iz podstrešja je smuknila v spalnico, skakala od zidu do zidu, pulila žeblje iz sten, vrgla slike po tleh in božje razpelo iz kota na peč. Tik glave gospodarja, ki je spal na postelji, je odkrnila košček lesa; on, žena in 7 otrok pa so ostali nepoškodovani.

Poškodbe, ki jih strela povzroči na ljudeh in živalih, so jako različne. Navadno so neznatne; včasih pa odrga strela kar cel ud. Na drugih ponesrečencih je koža ponekod odprta ali pa je videti na njej luknjaste rane in podplutbe. Lasje so ožgani, obleka je raztrgana, osmojena ali sežgana. Jako značilne so takomenovane strelne podobe, ki jih zariše strela na površini kože. Podobne so vejestemu drevesu in rožnatordče... Hujše poškodbe, n. pr. prelom kosti i. dr., se pojavijo neposredno po strelu sami ali pa zato, ker trešči človeka s strašno močjo ob tla... Ako strela ponesrečena samo omami, ko se osvesti, se včasih komu blede. Strela povzroči lahko tudi oslavljenje vida in sluha ali pretres možganov.

Kako naj ravnamo ob nevihti? Ne postavljaj se v bližino železnih predmetov in drugih kovin; v kuhinji pa ne pod dimnik, ker so saje dober prevodnik elektrike, ki je je v strelu vse polno. Najboljši prevodniki elektrike, torej tudi strele so kovine, manj dobri prevodniki so človeško telo, voda, zemlja... Strele ne vodijo skoraj čisto nič: steklo, svila, smola, kavčuk, suh zrak, suh les, slama, suha obleka... Ob nevihti *ne stoj pri telefonu*, pri peči ali štedilniku, pri železnem križu ali ob okenskem omrežju! Čas med neurjem s strelom prebij sredi prostorne, ne prenzike sobe. Zunaj hiš je

nevarnost ob zidovih, posebno ob vhodih in vežah večja kakor sredi ceste. Najnevarnejše je *pod kapom*, kjer lije voda... Ako te zateče nevihta na polju, postoj daleč od dreves, zlasti od posameznih in visokih! Sredi ravnine počeni! — Nevarno je ob nevihti tudi pod visokim drevjem v gozdu. Večletna opazovanja so dognala, da strela najrajši udari v hrast, najredkeje pa v bukev. Če si v gozdu, je torej najmanj nevarno, če poiščeš zavetje pod bukvijo.

Doba prebave

Različne jedi potrebujejo tudi različno odmero časa, v katerem jih prebavni organi popolnoma predelajo in pošljejo dalje v razne dele telesa. — V 1 uri prebavi želodec: raztepena jajca, mlado repo, riž. — V 1 in pol ure: jabolka, hruške, karfiolino, špinačo, sago. — V 2 urah: pečenko divjačine, mleko, kaša iz valjanega ovsas. — V 2 in pol ure: pečeni krompir, jajčni puding, piščance v omaki, kuhane ribe, parjeni ali kuhani grah. — V 3 urah: biftek, goveja jetra, na mehko kuhana jajca, pečene ribe, telečjo pečenko, svinjsko polprekajeno gnat. — V 3 in pol ure: kruh, presno maslo, trdo kuhana jajca, kuhani krompir, kuhano govedino. — V 4 urah: pečeno raco, svinjsko pečenko, mastno pečeno kuretno, sir. — V 4 in pol ure: pečeno koštrunovino, kisel, dušeno zelje. — V 5 urah: kuhano svinjsko meso, staro pečeno koštrunovino, rozine, orehe, koščičasto sveže sadje.

Splošna navodila glede bolniške hrane

Vsa dovoljena jedila prireaj tako okusno, da bolnik sploh ne bo pogrešal jedi, ki jih ne sme uživati.

V strahu, da bi bolnik ne gladoval, marsikje delajo napako, da mu dajejo preveč.

V svoji redilnosti zgoščene jedi zadoščajo že v majhni količini. — Voda pri obedu ali večerji že zdravemu človeku ni koristna. Tembolj ne dajajmo bolniku piti vode ob posameznih obrokih.

Ako je zdravnik odredil, da mora bolnik uživati tekočine, moramo vedeti, da imajo najmočnejši učinek četrta ure pred jedjo. Predpisane pijače naj uživa bolnik le po posameznih požirkih.

Bolnik najlaže prenaša hrano, ki mu jo dajemo v majhnih količinah; ako je dosti naenkrat, mu dela zaužitja hrana težave.

Kadar bolnik nima teka, mu je narava najboljše kažipot: posti naj se.

Kuhinja

Kisanje zelenjave brez kisa

Naravno kisanje zelenjave, predvsem zelja in repe, je najstarejši način ohranjanja za zimo; a tudi najenostavnejši. Medtem ko moramo za vlaganje zelenjave v razredčen kis ali v slano vodo (slanico) tekočino šele pripraviti, nam naravno kisanje samo brez dodatka kisa ali čezmerne soli proizvaja sredstvo, ki obvaruje zloženo zelenjad pokvarjenja.

Pri nas poznamo po veliki večini samo kisanje zelja in repe; marsikdo namreč še ne ve, da prav tako lahko kisamo tudi kumare in fižol v stročju. Med srbskim ljudstvom in pa na Ruskem je naravno kisanje kumar med ljudstvom splošno znano in priljubljeno, prav kakor pri nas kisanje zelja.

Kisanje kumar. Srednjevelike, ne še popolnoma dorasle kumare osnaži z vodo in ščetko in jih potem namakaj v čisti mrzli vodi 12 ur. Preden jih vložiš, vsako kumaro parkrat nabodi v globino z ostro zašiljeno spino, kakršne uporabljamo pri prirejanju klobas. Medtem že obloži dno sodčka, večjega lonca ali velikega močnega kozarca z zelenimi listi trte ali višnje. Nanje zloži kolikor mogoče tesno drugo poleg druge plast kumar. Pokrij s trtnimi listi ali listi od višnje, dodeni še kak vršček kopra in naloži drugo plast kumar. Ko je sodček skoraj poln, nalij na kumare slane vode. In sicer razptori na vsak liter vode 5 dkg soli, prekuhaj sol in vodo in vlij ohlajeno na kumare. Pokrij kumare kakor zelje s čisto krpo, nanjo položi okroglo desko in jo obteži s čisto umitim kamenjem. Voda mora dobro pokrivati kumare. Postavi posodo s kumarami v toploti 15—17 stopinj C in pokrij še povrhu s tanko tkanino, da zabraniš pristop prahu. Približno v 14 dneh je kisanje končano. Po tem času postavi kumare na hladnejše mesto, najbolje v klet... Ker tekočina v sodčku izhlapeva, treba dodajati nove prekuhane vode. Tudi čedi kumare približno vsak teden kakor kisle zelje ali kisle repo. Ako hočeš da se kisanje pospeši, primešaj slani prekuhani in ohlajeni tekočini žlico kislega mleka.

Na ta način kisane kumare so jako okusne. Uživamo jih kot prikuho, kot dodatek k mesu, a tudi s kruhom.

Kisanje fižola v stročju. Za kisanje fižola potrebujes kakor za kisanje kumar, lesen sodček ali glinast pološčen lonec. Osnaženo, streblijeno in oprano mlado stročje, ki še nima zelo razvitih zrn, prevri, da se nekoliko zmehča in se uničijo škodljive klice ter se da fižol lažje zlagati. Odcejeno in ohlajeno stročje vlagaj v lonec ali sodček; vsako plast posebej malo posoli in vsakokrat dobro potlačaj. Končno pokrij s fižolovim stročjem napolnjeni lonec s krpo, pokrij z okroglo desko in obteži s kamnom. Ker ne vsebuje toliko vlage kakor n. pr. zelje, nalij na fižol prekuhane in potem ohlajene

vode. Skisa se kakor zelje ali kumare in ga lahko priredimo v omaki ter na razne druge načine. Najprej ga je treba skuhati do mehkega. Tudi fižol se skisa približno v 14 dneh; potem ga postavi na hlad, da ostane lepo trd. Razume se, da je treba tudi fižol čediti in mu po potrebi dolivati vode.

Založimo se za zimo in poizkusimo med svojo zalogo uvrstiti tudi naravno kisane kumare in fižol v stročju. Poizkus ne velja dosti.

Na preprost način vkuhano sadje

Pri ohranjanju sadja za zimo igra važno vlogo sladkor, ki je najboljšo ohranjevalno sredstvo. Toda sladkor ni samo vse predrag, ampak ga čisto niti za drag denar ni dobiti, kolikor bi si ga želeli. Zato ponovno podajamo nekaj navodil, kako si z malo ali celo brez sladkorja lahko konserviramo sadje za dolgo dobo. Naj nikogar ne plaši, da včasih pri vkuhavanju uporabljamo prečiščenega salicila; paziti je treba samo, da ga ne vzamemo več, kakor je neizogibno potrebno. V splošnem veljaj pravilo, da na litrski kozarec sadja ne uporabimo več kakor le en gram salicila. Ako vkuhavamo večjo količino sadja, lahko količino salicila še za malenkost znižamo. Imamo pa tudi recepte, pri katerih je uporaba salicila še dosti manjša ali sploh odpade; nadomešča ga včasih špirit, rum ali žganje.

Dobro češpljev kompot. Kuhaj četrť ure trde, neolupljene češplje brez koščic in toliko sladkorja, da so češplje zmerno sladke. Vode seve ne pridevaj niti kaplje. Češplje se ne smejo razkuhati. Ohlajene naloži v glinaste posode najboljše vrste in ne v kozarce. Povrhu nalij za dobrega pol prsta visoko raztopljenega, a komaj še mlačnega loja, ki se hitro strdi in sadje varuje zraka. Potem posode še dobro neprodušno zaveži z vlažnim in zbrisanim pergamentnim papirjem ter hrani sadje v suhem, temnem prostoru. Tako vložene češplje se dobro podajo k priprostim močnatim jedem: raznim cmokom, rezencem, pražencem, pa tudi k stlačenemu, z maslom zabeljenemu krompirju, dasi zabela ni neizogibno potrebna.

Ali: Olupi češplje na ta način, da jih hitro popariš in potegneš kožico z njih; cele s koščicami vred vloži v kozarce. Med češplje in povrhu natrosi sladkorja. Češplje v napolnjenih kozarcih pokrij z okroglo vrezanim pergamentnim papirjem, pomočenim v rum ali fin špirit. Zaveži potem kozarce neprodušno z zmnočenim in takoj zbrisanim pergamentnim papirjem; preko njega deni še belo krpico, da lahko pri vezanju vrvice krepkeje nategneš. Postavi kozarce takoj po obedu na pekač v pečico ter jih pusti v njej, dokler se popolnoma ne ohladi; to traja kaki dve uri. Pekač, na katerem stoje kozarci, naj bo posipan na debelo s peskom ali pepelom. Tako postopaj 3 do 4 dni zaporedoma, oz. toliko časa, da sok poolnoma pokrije sadje. Za vezanje kozarcev

ne smemo uporabljati gumastih obročkov, marveč tanko, močno vrstico.

Češplje ali slive brez salicila. 3 kg zdravih, trdih češplj zbrisi in odstrani previdno peclje, da jih ne raniš. Vsak sad posebej nabodi parkrat z iglo, ki jo vsakokrat pomoči v rum ali špirt. Stresi nato češplje v kozo za vkuhanje; med nje natrosi v plasteh 1 kg čistega kristalnega sladkorja in polij vse s pol litra vode. Postavi na zaprt vroč štedilnik; češplje naj odtedaj, ko so zavrele, vro še 10—12 minut. Paziti je, da sadje ne vre valoma. Pri tem je treba kozo večkrat potresti. Naposled zloži češplje še vroče s čisto kuhalnico v suhe kozarce in glej, da jih sok pokriva. Vrh soka vlij v vsak kozarec še žlico močnega špirta, zaveži takoj neprodušno in hrani kozarce na suhem in mračnem mestu.

Cešplje globoko v zemlji. Kdor ima češplje doma na svojem sadnem vrtu, jih potrgaj previdno s peclji vred. Potem jih zloži naravnost z drevesa v izžveplan suh glinast lonec. In sicer pokrij dno lonca s čistimi trtnimi listi, nanje naloži plast češplj, ki jih pokrij s trtnimi listi. Tako ravnaš, dokler ne napolniš lonca; povrhu pokrij s trtnimi listi, zaveži lonec s pergamentnim papirjem, a ga se zamaži z vlažno ilovico. Lahko tudi lonec zabetoniraš, potem je gotovo, da zrak ne pride do češplj. Ko se ta pokrov posuši, zakoplj lonec tritčrt metra ali meter globoko v zemljo, kjer ni vode. Češplje se ohranijo do srede zime in celo do pomladi. — Tako bi lahko konservirali tudi češnje ali višnje.

Breskve brez kuhanja v sopari. Olupi 2 in pol kg čvrstih zdravih breskev, razpolovi jih, odstrani koščice in devlji breskve sproti v čisto položeno kozo. Natrosi mednje 1 kg čiste sipe in polij s pol litra vode. Sadje naj polagoma zavre in naj vre 8—10 minut. Ko z lahkoto zabodeš v breskve zobotrebec, so dovolj mehke. Paziti treba, da se ne razkuhajo. Še vroče breskve devlji s sokom vred v skrbno pomite in zbrisane kozarce. Vrh sadja vlij v vsak pollitrski kozarec po eno jedilno žlico ruma ali finega špirta. Zaveži še vroče neprodušno s pergamentnim papirjem, in ko se popolnoma ohladi, jih spravi na hladnem suhem mestu.

Hruške brez alkohola. Potrebuješ 5 kg hrušk, 1 in pol kg sladkorja, liter vode, kavno žličko (5 gr) salicila. Sladkor kuhaj v vodi četr ure; pobiraj medtem z njega pene in nesnago. Nato vlij vanj kavno žličko salicila, ki ga prej razmešaj v nekaj žlicah ohlajene sladkorne raztopine in dobro premešaj. Prideni takoj olupljene, na krljeh zrezane hruške, kuhaj jih kakih 8 minut, ako so trde, malo več; nato hitro vložij sadje s sokom vred v segrete kozarce, ki naj stoje na večkrat zganjeni topli krpi. Nalij vanje še prav vroč sok, da bo pokrival hruške, in kozarce takoj neprodušno zaveži z dvojnatinim celofanom. Postavi jih na še nekoliko toplejši štedilnik in jih pokrij s toplimi odejami ali blazinami; tako naj ostanejo preko noči oz.

12 ur, da se bo sadje še dalje parilo. Zjutraj so kozarci še prav topli. Hranimo jih na hladnem, suhem mestu. Za ta način vkuhanja lahko uporabljamo tudi večje kozarce, samo močni morajo biti. Sadje se namreč ne pokvari, četudi ga parkrat samo nekaj vzamemo iz kozarca in potem hitro zopet zavežemo. — Prav tako tudi lahko vkuhamo breskve, samo da jih še manj časa kuhamo.

Shranjevanje jajc

Jajca se na zraku ter na toplém ne morejo dolgo časa ohraniti nepokvarjena. Voda, ki je v njih, izpareva skozi nevidne luknjice in jajčni lupini. Toda skozi iste luknjice prihajajo v jajca iz zraka različne klice, ki pokvarijo vsebino. Sveže jajce se potopi v literu vode, v kateri smo raztopili 10 dkg soli. Čim starejša je jajce, tem lažje je in tem manj teži na dno slane vode. Stara jajca plavajo na vrhu slane vode. Svežino jaje spoznamo, ako jih držimo v votli dladi proti močni umetni luči (električni žarnici) ali proti soncu. Sveže jajce je prozorno in čisto, staro ima pa v notranjosti temne pike in lise. Ako sveže jajce potresemo v roki, se vsebina ne giblje. Pri starih jajcih pa vsebina klopota, odtod ime klopotec.

Da se ohranijo jajca nepoškodovana, je prvi pogoj, da shranimo prvovrstna sveža jajca. Ko smo dognali njihovo svežino, je naša naloga, da onemogočimo prodiranje zraka v lupino, kajti kjer ni zraka, ondi je razkrajanje nemogoče. Dober uspeh dosežemo, ako oblijemo popolnoma sveža jajca z mlačnim parafinom ali z voskom. Tudi če jih namažemo s slanim, ne more zrak do lupine jaje. A vse tako postopanje je precej zamudno in deloma tudi drago. Naše kmetice hranijo sveža jajca v suhem prosu ali sploh v žitu, kar se baje jako dobro obnese. Kitajci pa jih ovijejo z ilovico, ki jo pognetejo z vodo; torej jih nekako zadržajo.

Ako kdaj, je dandanes nujno potrebno, da se za čas, ko kokiši ne nesejo in je cena jajc visoka, založimo z njimi. Dobro nam, ako smo to napravili v času, ko so bila jajca najcenejša, t. j. spomladi. Vendar je bilo treba premisliti, da je čas do uporabe teh vloženi h jajci jako dolg. Če nimamo zares primerne, hladne in suhe kleti oz. shranbe, je vsekakor bolj priporočljivo, da vlagamo jajca proti koncu poletja. Na kmetih pravijo, da so med »mašama« t. j. med Velikim in Malim Šmarom (15. avg. do 8. sept.) jajca najprimernejša za vlaganje. Bo že res.

Vlaganje v apno je po deželi zelo udomačeno. 1—2 kg ugašenega apna in pest soli raztopi v 25 litrih prekuhane vode. Večkrat premešaj in pusti, da stoji preko noči. Do naslednjega dne sede apno na dno. Vodo nad usedlino previdno odcedi in jo vlij na jajca, ki si jih zložila v kak lonec ali sodček. Apne na voda mora stati kakih 10 cm nad jajci. Končno treba posodo dobro zapreti oz. s per-

gamentnim papirjem zavezati. Ker voda polagoma kolikor toliko izpuhteva, jo je treba zdaj pa zdaj nadomestiti s prekuhanjo in ohlajeno vodo, tako jajca nikoli ne segajo iz vode. Vlaganje v apneno vodo je najcenejše in najenostavnejše; nedostatek je samo ta, da apno jajčne lupine stanša in oslabi in zato pri kuhanju rade pokajo. To včasih zabranimo, ako prilijemo malo kisa vodi, v kateri nameravamo kuhati jajca. Drugi nedostatek je, da se, ako so jajca dalje časa vložena v apno, beljak ne da stepsti v sneg ter dobi jajce celo okus po apnu.

Vlaganje v garantol. Po mestih menda najčesteče vlagajo jajca v garantol, ki ga je dobiti v vsaki drogeriji z navodilom za vlaganje vred. Garantol sestoji iz žganega apna, zelo drobne peska, mavca in ruskega železovca. Po pridejanem navodilu vložimo sveža jajca v lonec ali kako drugo primerno posodo. Ko imamo jajca do polovice lonca vložena, nalijemo nanje garantola, potresemo nekaj garantola na tekočino in vlagamo dalje jajca skoraj do vrha. Nalijemo zopet garantolove tekočine toliko, da je približno 8 cm nad najvišjo plastjo jajc, potrosimo zopet kakih 10 gr garantola na tekočino, nakar povežemo posodo z antikarbonatnim papirjem, ki je priložen zavoju garantola. Ako so sveža in zdrava jajca pravilno vložena, se ohranijo nepokvarjena tudi leto dni. Hranimo posodo na hladnem, suhem mestu. Garantol raztopimo v prekuhani, ohlajeni vodi: 10 gr na liter vode.

Vlaganje v vodotopno steklo (Wasserglas). Liter vodotopnega (natronovega) stekla zmešamo z 10 litri prekuhane in ohlajene vode, premešamo in vlijemo preko vložnih jajc tako, da bo stala najmanj 5 cm nad zadnjo plastjo. Posodo nato zavezemo s pergamentnim papirjem in pokrijemo z desčico. Hranimo na suhem, hladnem in zračnem mestu. Pomniti treba, da smemo uporabljati za te vrste vlaganja jajca samo kameninaste, lončene, porcelanaste ali steklene posode s širokim vratom.

Jajca v kalijevem manganu. Malo kavno žličko temnovijoličastih zrnč manganu, ki ga dobimo v lekarni ali drogeriji, raztopimo v 5–6 litrih prekuhane in ohlajene vode. Tekočina mora biti rdečevijoličasta, nikakor pa ne črna. Sveža jajca potopimo v to tekočino previdno, da ne razpokajo, in jih pustimo v njej celo uro. Potem vzamemo jajca iz tekočine, jih zlagamo na papir ali na mrežo, da se osuše, in jih zložimo v zaboj v suho žaganje ali suho mivko tako, da se jajca ne dotikajo med seboj. Pokrijemo tudi povrhu z žaganjem ali peskom in zaboj zabijemo z lesenim pokrovom. Jajca se ohranijo 7–8 mesecev. To je angleški način konzerviranja.

Fini špageti. 10 dkg sveže slanine in dve glavici luka drobno sesekljaj in praži na prav malo masti, da se svetlo zarumeni. Dodaj 30 dkg na kocke zrezane teletine, žličko rdeče

sladke paprike, 2 na tanke rezance zrezani zeleni sladki papriki, 10 kapar, zeleno, kisko kumarico, zrezano na tanke listke, in 2 olupljena, pretlačena paradižnika. Vse naj se pari v lastnem soku. V osminko litra kisle smetane razmotaј pičlo žlico moke, prilij pripravljeni mešanici in prevri, da se zgosti. Potem razredči z juho in kuhaj še 10–15 minut. Hkratu kuhaj na vodi 15 dkg zlomljenih špagetov, odcedi, ko so dovolj kuhani, oblij jih z mrzlo vodo, odcedi takoj in jih primešaj mesu. Osoli, kuhaj špagete še nekaj minut in jih daj s solato ter nastrganim sirom na mizo.

Delikatesne kumarice. 2 kg prst dolgih, tankih in zdravih kumaric z mehko ščetko v vodi skrbno očisti; stresi jih na rešeto, in ko so se odcedile, jih v glinasti položeni posodi potrosi z 10 dkg soli. Dobro jih v presledkih parkrat prepolji in jih pusti pol dne na hladnem. Naslednjega dne vlij na kumarice približno pol litra vinskega kisa, ki si mu primešala četrť litra sveže vode. Tekočina naj pokriva kumarice. V primeru, da je je premalo, dodaj še kisa in vode, in sicer pol kisa in četrť vode. Čez nekaj časa zloži kumarice v čiste, suhe kozarce; odcejeno kisovo raztopino pa zlij v kozo, dodaj 6 kock sladkorja, pol latorjevega lističa, 10 zrn popra, 2 dišeča klinčka, vršček kopra (dila), 2 vrščka pehtrana in majhen olupljen cel strok česna. Prevri to parkrat valoma, nakar vlij še vroče v kozarce na kumarice. Spočetka vlijaj počasi in previdno, da se kozarci polagoma segrejejo in ne počijo. Stojte naj na večkrat zganjeni, v vroči vodi pomoceni in ožeti krpi. Kisova mešanica mora stati najmanj 2 prsta visoko nad kumaricami. Ko se ohladi, zaveži s zmocnim in ohranim pergamentnim papirjem in postavi v mračen prostor na hlad. Po preteku enega tedna odveži kozarce, odlij kis v kozo, dobro ga prevri, pobiraj pene z njega in ga končno precedi skozi krpo. Ohlajenega vlij zopet na kumarice, zaveži končnoveljavno kozarce neprodušno s pergamentnim papirjem in krpicco, ki naj bo vrhu pergamenta, in hrani na hladu. Kumarice so godne po treh tednih.

Shranjevanje paradižnikov za omáko. Češke gospodinje si shranijo paradižnike za prirejanje omak na sledeči način: 3 kg zrelih paradižnikov potikaj v vrelo vodo in potegni kožico z njih. Potem jih razrezi in polij z osminko litra vinskega kisa ter jih pusti tako nekaj ur, nato jih pristavi na zaprt štedilnik in jih precej dolgo kuhaj, da se redka tekočina povre. Dodaj pol kg čiste sladkorne sipe, pol kavne žličke cimeta, prav toliko nove dišave (Neugewürz) in noževo konico dišečih klinčkov, vse zmleto. Kuhaj dalje na mirni vročini, da se zgosti kakor povidel ali gosta meza. Naloži v kameninaste lončke ali v kozarce in neprodušno zaveži. — Kadar hočemo delati omako, razmešamo v topli vodi nekaj žlic te zgoščene meze, sicer postopamo kakor z vsemi drugimi omakami.

Čiščenje, hranjenje in oživljanje kože

Da doseže žena lepo polt, je prvi korak čiščenje. Odstranjati treba vsak večer vse sledove nesnage, ki se s prostimi očmi niti ne vidi. Toda taka čiščenja treba opravljati z največjo previdnostjo, da ne poškodujemo kože, ki je jako občutljiva.

Najprej počesemo lase iz obraza in si jih zavežemo v čist robec, tako da je prost samo obraz. Umijemo ga z mlačno vodo, potem ga namažemo s čistilno kremo ali z oljem za čiščenje, ki bolj učinkuje, ako ga segrejemo. Tako namažemo kožo pustimo par minut, da se masčoba zaleze v znojnice, nakar nalahno ves obraz izbrišemo z mehko platneno krpo ali z bombaževino. Šele sedaj je koža godna, da jo namažemo z redilno hormonsko kremo, ki jo s konci mastnih prstov vtrepeljamo. Ako bi koža mogla govoriti, bi gotovo večkrat vzkliknila: Lač na sem! — Hrana je posebno potrebna suhi koži in pa oni, ki ni več mlada. Priporočljive so tudi obloge (obkladki) toplega mandljevega ali orehovega olja na obraz. In potem ko je masčoba z mehko krpico odstranjena, še nežno vtepanje po strokovnjaku priporočene kreme posebno na onih mestih, kjer se rade delajo gube, t. j. pod očmi in okoli njih. Toda teh delov ne smemo nikoli masirati, ker bi s tem kožo še bolj razvlekli.

Ako postopamo tako, postane koža gibka in nežna ter lahko sprejema in sama proizvaža snovi za stvarjanje novega kožnega tkiva. Treba pa je tudi, da se od znotraj, namreč s pravilno prehrano, z obnovljeno močjo prežema kožno tkivo. Uživati moramo jedi, ki vsebujejo mnogo vitamina A. To so vsa ona živila, ki so po svoji naravi barvi rumena ali rdeča, n. pr. korenje, pesa, rumena repa, rumenjaki in presno maslo še prav posebno; dalje mleko, sadje, špinata, redkev, grah, gobe. Kar je le mogoče je treba uživati presno. Posebno bogato vitamina A je ribje olje. Vitamin A krepi površino kože in je za zdravje oči neobhodno potreben.

Otok krvi potrebuje v ta namen novih dražil, ki jih dobiva iz pravilne prehrane in pa od rednega gojenja kože. Ne smemo dopuščati, da pride do zastoja v sokovih, ki so nujno potrebni kožnemu tkivu. V njih je moč, ki je sposobna vzdrževati in na novo oživljati. Zato jih moramo s čiščenjem, s

strokovnjaško izbranimi mažami, z vtrepljanjem v kožo priversti tja, kjer so najbolj potrebni.

Kdor ima premastno kožo, pa naj uporablja alkoholne ali z alkoholom prirejene kumarčne ali sadne vode, ki suše in odjemljejo odvisno tolščo.

Marsikatera lepa žena ni morda toliko lepa, kakor skrbno negovana. Zna se okristiti z izključno lastnimi sredstvi. To, kar človek ima lepega ali vsaj ustreznega, bodisi žena, bodisi mož, treba da neguje kakor redko dragocenost. Vsakdo je svoji okolici dolžan, da s svojo zunanostjo ustvarja dobro razpoloženje in harmonijo.

Zadovoljna bodi, da nisi visoka!

Majhni ljudje živé dalje kakor veliki. To zatrjuje strokovnjak telesne kulture Francis Miles. Njegovi dokazi so: Kolikor je človek višji, toliko večji del telesa odpada na njegove noge. Visoki ljudje imajo kratek trup pa dolge noge. Manjši ljudje pa imajo nasprotno dolg trup in kratke noge. Res, lepo to ni, a zdravo. Ker notranji organi majhnega, nizkega človeka imajo več prostora kakor pri dolginih. Tudi mišičevje je bolj razvito na osehah nižje rasti. Največji svetovni atleti so bili srednjega ali nizkega stasa. Visoki ljudje imajo često okrogla ramena in upale prsi; zato lažje podležejo raznim boleznim kakor osebe nižje rasti. Gotovo nimajo nikoli dovolj teže in bolehalo na želodcu in živcih. Miles trdi, da je idealna višina za moškega 175 cm, za ženske pa 162 cm. Človeško rast povzroča majhna žleza. Ako ta žleza dovoljno izloča, raste človek pravilno, ako izloča preveč, se telo raztegne nepravilno. In zato visoki ali veliki ljudje nikdar ne doživé visoke starosti. Nepravilno rast ustavljajo z operacijo tiste žleze. Toda operacija je težka in jo zna le malo specialistov. — Navadno so ljudje nesrečni, ker so majhni. Sodijo le po zunanosti in zde se jim visoki, veliki ljudje krasni in srečni. Izkušnje in statistika govore baš nasprotno: nizki ljudje so zdravjši, odpornejši in jim je sploh življenje, zlasti oblačenje cenejše. Če torej nisi visoka, bodi zadovoljna. Vemo, da imajo majhne žene več otrok. Velike žene so večkrat, skoro navadno, brez njih. Kdo je torej na boljšem?

ULTRA OLJE-NIVEA filtrira sončne žarke!

Hočete zelo hitro porjaveti? Ali bi radi dolgo in brezskrbno uživali sončne kopeli? Potem si najprej dobro namažite kožo z Ultra-oljem-Nivea, da Vam ne more škodovati sonce! Samo v tem primeru boste porjaveli brez opeklin. Ultra-olje-Nivea vsrkava namreč tiste sončne žarke, ki povzročajo opekline (-----) in propušta le tiste, ki povzročajo porjavenje (-----). To je zelo važno zlasti za otroke in za vse ljudi z občutljivo kožo. Zahtevajte zato vedno Ultra-olje-Nivea z ojačano zaščito pred svetlobo!

Praktična navodila

Poceni sredstvo za nego rok. Zmešaj žlico koruzne moke z dvema žlicama presnaga (nekuhanega) mleka s sokom ene limone. S tem sredstvom si umivaj v mlačni vodi roke; nadomešča popolnoma milo, a je milejše in koži koristno. Da bodo roke nežne in gladke, si jih po umivanju odrgni s toplo koruzno moko, ki si jo pražila v pečici.

Oljnatost ali lakasto barvo odstrani, ako pomešaj dva dela salmijaka in del terpentina in drgneš s to tekočino po madežastih mestih.

Dragocene slike ščitiš pred vlago, ako jih narobe obiješ s pergamentnim papirjem.

Žimo osnažimo najlažje na sledeči način: Ko si vzela žimo iz žimnice, jo najprej stopaj, da odstraniš prah in razdeliš žimo na manjše dele. Nato jo zloži v čeber za perilo in jo polij z vrelo vodo, nakar pokrij čeber s pokrovom ali z debelo plahto, da para ne more vhati iz njega. Tako pusti eno do dve uri, potem spodaj odtoči vodo, zamaši čeber in naliž na žimo čistega kropa, pa zopet pokrij. Tako postopaj še parkrat. Naposled polij žimo z vrelo milnico in zopet pokrij. Ko se voda nekoliko ohladi, odstrani pokrov in stiskaj ter mencaj žimo v milnici, ki jo naposled odcedi. Sedaj

polij žimo zopet s čistim kropom, premešaj parkrat s palico, pusti stati eno uro, potem odcedi. Ponovi zadnje postopanje še eno do dvakrat, dokler ni žima popolnoma čista. Iztisni končno po možnosti vso vodo i žime in jo razloži na rjuhe na sonce ali vsaj na zrak. Ko je suha, jo z rokami zrahljaj. Žime nikoli ne peri v mrzli vodi, ker postane sicer gladka in se ne krotoviči; zato pa bi ne bila rahla.

Sivalni stroj treba skrbno negovati, ako hočeš, da ostane dolgo brezhiben. Predvsem ne puščaj nikoli nepokritega, ker se sicer v njegove najmanjše dele zaje prah, vsled česar slabo siva. Vsakih 8—10 tednov je treba stroj namazati in v vse, za to prirejene luknjice, vbrizgati strojnega olja. Pusti tako preko noči, potem dobro izbrisi. V poslednjem času uporabljajo namesto strojnega olja tudi tekoči bencin, ki je baje zelo dober. Del, ki leži v njem čolnček, je treba tudi od časa do časa namazati; prav tako seveda tudi spodnje dele stroja, to je kolo in nožnik, posebno v delih, kjer je sestavljen. Ako postopaš tako, teče stroj skoraj neslišno, in dolgo se ne bo obrabil, ker je dovolj namazan.

Da klobase ne počijo. Mehke klobase, krvave in jetrne pri peki rade počijo, ako ne postopamo z njimi pravilno. Večinoma zabranimo to, če previdno odstranimo lesene »špine«, preden denemo klobase na mast. Tako ima nadev več prostora in se lahko razleze; s tem zelo zmanj-

šamo opasnost, da bi čreva počila. Za mehke klobase mast razbelimo, nakar položimo šele klobase nanjo in jih opečemo na obeh straneh, da se napravi skorjica. Šele potem naj se klobase počasi prepečejo. Pečak naj bo pokrit ves čas, ker mast pri pečenju poka in brzga na vse strani. Klobase ne smejo biti zelo mrzle, ko jih položimo na mast. — Mesene klobase, takomenovane pečenice, pa pečemo prav narobe. Denemo jih na gorko, a ne razbeljeno mast, jih najprej na mili vročini prepečemo in šele proti koncu močneje razbelimo mast, da se zarumene.

Juhu pobarvaš na ta način, da pržiš na prav malo masti ali na presnem maslu čebulo in vso zelenjavo, ki spada k juhi in kosti. Ako smo te pridanke dovolj zarumenili in smo jih prideljali juhi, da se v njej kuhajo 1 uro, smo jo večinoma že dovolj pobarvali. Tako postopanje ne daje juhi samo lepe barve, marveč tudi dober okus. Včasih zadošča že, da kuhamo v juhi 1—2 paradiznika ali nekoliko paradiznikove mezge, a nikari preveč, da ne bo juha kislasta. Tudi košček nastргanih in na maslu prepraženih jeter daje juhi lepo barvo in dober okus. Kadar se mudi, lahko pobarvaš juho s pol žličke tekočine od žganega sladkorja; juha se hitro pobarva, okusa pa ni zato nič slabšega. Tekoč žgani sladkor imejmo sploh vedno v majhni steklenički v zalogi, saj je treba pri kuhi večkrat kaj pobarvati. Cestokrat pa že zadošča, da kanemo v jed par kapelj črne kave. A pomniti treba: prav malo je dobro, z več bi lahko jed pokvarili.

Posodo za mleko vsakokrat splakni z mrzlo vodo, preden vliješ mleko vanjo. Ako postopaš tako, se mleko ne pripali.

Luskine ribe hitro odstraniš, ako pred tem za trenutek vtakneš ribo v krop. Tudi z jeter na ta način kožico z lahkoto potegnesh.

Zepne in ure na rokah so jako občutljive napram hitri menjavi toplote in mraza. Zato jih zvečer nikoli ne polagajmo na mrzlo mramornato ploščo. Imejmo pripravljeno s suknem ali plišom obloženo skrinjico ali škatljico, kamor vsak večer spravimo uro.

Trda posušena pasta za čevlje se omehča, ako ji prilijemo nekaj kapljice terpentina. Za vsakdanjo porabo imejmo pasto v manjši škatljici; ostalo pasto hranimo v cvetličnem lončku zakopano v prsti.

Madeže od sadja in od trave spraviš iz obleke, ako držiš dotično mesto nekaj časa v krogu, ki naj medtem vre. Madež bo kmalu izginil, ako je še svež. Starejše madeže drgni z limonovim sokom ali s srešavo kisline (Weinsteinsäure), potem hitro izperi blago v mlačni vodi, ker je kislina jedka.

Crepinje stekla, ki so predrobne, da bi jih pobrala z roko, spravi skupaj in poberi z volneno krpo.

Za vse žene in dekleta! Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za 10 din zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala polcna kuharica po lastnih dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečenke do najfinejše mesne specialitete, od navadne močnate jedi do najfinejše torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in barske pijače ter razne druge domače in tuje specialitete lahko skula po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle! To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vsa družina bo z vašo kuho zadovoljna. Nakažite 10 dinarjev na račun Poštne hranilnice št. 14.259 ali pa pošljite v znakmah na spodnji naslov in pošljem vam knjižico poštne prosto. **J. E. Knjižna centrala, Ljubljana, Dvořakova 8.**

Madeže črne in rdečega vina, malinovca in drugih sadnih sokov namakaj v kislem mleku! Potem izperi perilo v mlačni vodi, če treba, tudi z milom in pralnim praškom v vroči vodi. Za lise od črneга vina, ki so bolj trdovratne, zažgi malo žvepla, pomoči madežasti del v vodo in ga drži nad dimom, ki izveče vse madeže te vrste.

Umivanje oken. Ako niso šipe zelo umazane, jih najhitreje očistimo s časopisnim papirjem, zmečkanim v kepo, ki ga pičlo pomakamo v mlačno vodo. Ali pa zbršemo šipe najprej s suhim časopisnim papirjem, potem pa še s špiritom in krpicco. Zelo umazane šipe čistimo s petrolejem, namreč če so pokopane z apnom.

Oljnato barvo, smolo, firnež spraviš iz obleke s čistim terpentinom in cvetom ali z bencinom. Uspeh ne izostane, ako postopaš takole: Položi trikrat zganjeni pivnik pod madež. Potem pomoči madež dobro s terpentinom ali bencinom in ga pokrij tudi z enako zganjenim pivnikom, nakar potegni z gorkim, nikakor pa ne z vročim likalnikom preko madeža. Toplota raztopi masčobo, ki jo popije pivnik s terpentinom vred. Ako je madež velik in zelo masten, ponovi parkrat postopanje in madež gotovo izgine. Delo si olajšaj in nekaj časa si prihraniš, ako snaziš s segretim terpentinom oz. bencinom, ker ima tako večjo čistilno moč. Najbolje je, da postaviš steklenico z bencinom ali terpentinom v lonček vode, ki jo na ognjišču razgrevaj toliko časa, da je vse dovolj toplo. Vendar treba velike previdnosti, da bencin ne eksplodira... Tudi kožomaz odstraniš z gorkim bencinom, pivnikom in likalnikom. Vse madeže od tolsče ali olja, smole, firneža in kolomaza odpraviš še laže, če jih prej pomazeš z raztopljenim presnim maslom, ki madeže zmehča.

Ko ste prišli do tod, preberite še zadnjo stran platnice — s svinčnikom v roki!

S škarjami po svetu

Abesinske navade

Abesinci počasi ubijajo živali, ki jih potrebujejo za prehrano, in sicer zato, da bi Bog še utegnil živali odpustiti grehe, ki jih je v življenju storila. Abesinci so namreč trdno prepričani, da imajo živali dušo kakor ljudje.

Abesinci bi rajši od gladi umrli, kakor da bi pokusili meso krave, ki je niso zaklali počasi in ob spremljevanju molitev. Prav tako imajo navado, da sekajo krvavo meso z živih krav. Ko uboga žival ne more več stati na nogah in se zgrudi, ji šele zadajo milostni udarec in hkrati molijo k Bogu za pokoj njene duše.

(La Domenica del Corriere, Milan)

Vitamin E

Vitamin E se dobi v pšeninem zrnu; londonski zdravniki so ugotovili, da more ta vitamin ozdraviti razne bolezni, ki so v zvezi z oslavitvijo mišic in degeneracijo živcev, torej bolezni, ki so o njih doslej mislili, da so neozdravljive.

Mislijo tudi, da bo ta vitamin uspešno zdravilo za otroško paralizo. Dr. Franklin Beaknel, honorarni zdravnik Farigdonovega dispanzerja v Londonu, trdi, da se mu je posrečilo z vitaminom E ozdraviti mnoge paciente, ki so boleli za brezupnimi in celo smrtonosnimi boleznimi degeneracije živcev in oslabljenja mišic.

»V naši hrani je zelo malo vitamina E«, je izjavil omenjeni zdravnik. »Ta vitamin se nahaja le v luskiniči pšeničnega zrna, ki jih pa navadno pri mlačvi zmečejo stran. Druga hrana, ki imajo ta vitamin, ga pa izgube pri kuhanju, tako da ga človeški organizem na naraven način sploh ne dobi.

(Science News Letter, Washington)

Nenavadni šolski zvezki

V nekaterih predelih Irana, kjer je zelo težko ali pa sploh nemogoče dobiti papir, pa tudi ne svinčnikov, krede in tablic, pišejo šolski otroci namesto v zvezke — na pesek. Učitelj jim piše črke na šolsko tablo, otroci pa pišejo za njim v pesek pred seboj. Namesto da bi pisanje otroci zbrisali z gobo, ga kar potepajo z nogami in nenavadni zvezki so spet čisti in pripravljeni za nove naloge.

(Sirom sveta, Beograd)

Strupl in protistrupl

Pogosto bereš, da ima vsak strup svoj protistrup, vendar to ni res. Vzemimo na primer strup kofein. Ta strup povzroča krčenje mišic, dalje kvarno vpliva na centralni živčni sistem in na živčne centre v možganih. Razen tega vpliva kofein neposredno na tisti center v hrbtenici, ki ureja delovanje žil. Če bi hoteli dobiti protistrup, ki naj bi uničil kvarno delovanje kofeina, bi morali poiskati takšno snov, da bi hkrati paralizirala delovanje kofeina v vseh smereh.

(Popular Science, New York)

Koristnost cvetlic

Ugotovili so, da dišeče cvetje izredno dobro vpliva na zrak, ker spreminja kisik, ki se nahaja v zraku, v ozon. Ugotovili so tudi, da so ljudje že zdavnaj uporabljali za poživitve takšne dišave, ki spreminjajo zrak v ozon, na primer: višnje, lovor, nageljne, sivko, limono in še mnoge druge dišave, ki iz njih izdelujejo tudi osvežujoče kolinske vode.

Zdi se, da sleherni dišeče cvetje spreminja zrak v ozon, a cvetje brez duha tudi nima te dragocene lastnosti. Nekateri učenjaki mislijo, da ljudje nimajo cvetlic radi samo zaradi njih lepote in prijetnega duha, temveč da jih imajo v sobi podzvedno tako radi tudi zato, ker v njih bližini laže in globlje dihaajo zaradi spreminjanja kisika v ozon.

Sopek cvetlic torej ni samo lep, temveč tudi zdrav.

(Armchair Science, London)

Prve krušne nakaznice

Prve krušne nakaznice so uvedli za francoske revolucije 22. oktobra 1795. leta v Parizu. Na ta dan je konvent ustanovil komisijo za prehrano, zakaj tedaj je bilo zelo težko dobiti v Parizu razna živila, posebno, ker je nekaterih živil sploh zmanjkalo.

Na predlog Louisa Lejeana je komisija uvedla nakaznice za kruh in razna druga najpotrebnejša živila. Prve nakaznice so dobili Parižani 24. februarja 1794. leta. Vsak Parižan je dobil nanjo vsak dan polgredni funt (trideset kile) kruha.

Krušne nakaznice torej niso nič novega. Prav tako niso nove drakonske kazni, ki jih odloči država za kršilce te navedbe. Pek, ki je njega dni prekršil takšno navedbo, je moral plačati 50 funtov denarne globe, v težjih primerih so ga pa že sodili po zakonu o 'sumljivih osebah' in je bilo 99 odstotkov verjetnosti, da bo žalostno končal na giljotini.

(Sirom sveta, Beograd)

Otroci na prodaj

Ta zgodba se ni zgodila na Kitajskem, kakor bi morda mislil, temveč v Čikagu, v Združenih državah.

64 letno Mc Smightovo in njeno hčer Mary je čikaška policija zaprla, ker je našla točne dokaze, da sta ti dve ženski prodajali otroke — na obroke. Policija je pri preiskavi našla celo potrdila za uboge otroke, ki sta jih brezvestnici prodali. Te otroke, po večini nezakonske, sta ženski prodajali zakonskim parom brez otrok, pa tudi raznim drugim sumljivim ljudem, in sicer na obroke, kakor sicer v trgovinah prodajajo avtomobile, pohištvo in drugo blago.

Pri prodaji je moral kupec celo podpisati neko listino in na njej poseben pripis o pridruženju pravic prodajalca, če kupec ne bi plačal vseh obrov. Če se bi to zgodilo, bi moral kupec vrniti otroka prodajalkama, in kupčija bi se lahko vnovič začela.

(Hrvatski Dnevnik, Zagreb)

Ali ste pozorno prebrali to številko »Ženskega sveta«?

Odgovorite po svojem najboljšem prepričanju na spodnja vprašanja, toda nikar se ne dajte premotiti, da bi prej pogledali odgovore na koncu strani.

Pri vsakem vprašanju, ki veste nanj odgovor, počrtnite krožec v začetku vrste s svinčnikom ali črnilom. Ko boste prišli do konca, boste videli po razmerju med belimi in črnimi krožci, ali ste naš list brali pozorno, raztreseno ali pa celo površno.

- ☐ 1. Kaj nam kaže slika na prvi strani te številke?
- ☐ 2. Kdo je zbral denar za preureditev Prešernove rojstne hiše v muzej?
- ☐ 3. Kako premostiti prepad med ženo gospodinjo in ženo v poklicu?
- ☐ 4. Koliko žensk v Ljubljani se ne more poročiti, tudi če bi se hotele?
- ☐ 5. Česa se je naučila kitajska deklica Ru-lan pri svoji beli učiteljici?
- ☐ 6. Zakaj je hotela stara ženica prodati na trgu golobčka?
- ☐ 7. Zakaj je telovadba na prostem bolj zdrava za organizem kakor telovadba v sobi?
- ☐ 8. Kaj so naše babice zavezovale v robce, da so jih odišavile?
- ☐ 9. Kam strela najrajiši trešči?
- ☐ 10. Kje je v bližini Ljubljane kolonija weekendskih hišic?
- ☐ 11. Ali ima gospa Hjeldova kaj otrok?
- ☐ 12. Česa se moramo v današnjih resnih časih posebno zavedati?
- ☐ 13. Kako shranimo jajca?
- ☐ 14. Katera ženska zveza je praznovala 40 letnico?
- ☐ 15. Kako pobereš drobcene črepine stekla s tal?
- ☐ 16. Zakaj je cvetje v sobi koristno in ne samo lepo?
- ☐ 17. Kakšen nov oder smo dobili v Ljubljani?
- ☐ 18. Kakšna hrana je za bolnika najboljša?
- ☐ 19. Za kakšne bolezni je vitamin E najnovejše in edino zdravilo?
- ☐ 20. Katere kuhinjske knjige bi morala imeti doma vsaka dobra gospodinja?

Odgovori:

1. Ob zatonu polerja, str. 193. — 2. Solški otroci, str. 200. — 3. Str. 203—204. — 4. Po-
kljeno svetovanje in dekleta, str. 210—211. — 5. Slaba učenka, str. 205+208. — 6. Nepomem-
ben dogodek, str. 209. — 7. Telovadba na prostem, str. 212. — 8. Babilina omara, str. 1.
— 9. Poskodbe po strehi, str. 226. — 10. Počimniške hišice, str. 217—219. — 11. Gospa Hjeldova,
str. 213—216. — 12. Premišljevanje o usodnih časih, str. 195. — 13. Kuhinja, str. 227—229.
— 14. Obzorje, str. 220. — 15. Praktična navodila, str. 231—232. — 16. S skrajnami po svetu
(na predzadnji strani platinč), str. 220—221. — 17. Umetnost, str. 226. — 18. Zdravje, str. 226. — 19. S
skrajnami po svetu (na predzadnji strani platinč), str. 221—222.

In če hočete zdaj sebi in nam storiti veliko uslugo, vzemite dopisnico in označite s šte-
vilkami, kaj vam je bilo najbolj všeč, kaj manj in kaj vam sploh ni ugajalo. Na primer: St. 3,
10, 1, 15, 16 so mi bile najbolj všeč. St. 11, 8, 2, 6 so mi bile manj všeč. St. 4, 9, 5 mi sploh
niso bile všeč. To delo vas bo stalo prav malo truda in časa, nam bo pa pomagalo, da Vam
bomo mogli list še bolj približati in ga urejevati še bolj po Vašem okusu.